

The logo for Stichting Pedagogisch Onderwijs (SPO) features the letters 'SPO' in a large, white, serif font against a solid red rectangular background.

Stichting Pedagogisch Onderwijs

Accreditatie in Perspectief

Een onderzoek naar de verschillen in ervaren ondersteuning en kwaliteit van
leven bij jongeren van geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde
hulphondenorganisaties

Barbara Damstra

Studentnummer: 9200043

Stagebegeleider 1: J. Zwaneveld

Stagebegeleider 2: S. van der Steen

Datum: 11-09-2024

Stichting Pedagogisch Onderwijs

Bachelor scriptie

Aantal woorden: 9134

Inhoudsopgave

Abstract	2
Inleiding en theoretisch kader	3
Methode	8
<i>Design.....</i>	8
<i>Participanten.....</i>	8
<i>Procedure.....</i>	10
<i>Meetinstrumenten.....</i>	10
<i>Analyse</i>	12
<i>Deelvraag 1.....</i>	12
<i>Deelvraag 2.....</i>	13
<i>Deelvraag 3.....</i>	14
Resultaten.....	15
<i>Deelvraag 1.....</i>	15
<i>Deelvraag 2.....</i>	22
<i>Deelvraag 3.....</i>	26
Conclusie.....	28
Discussie.....	30
<i>Beperkingen.....</i>	30
<i>Aanbevelingen.....</i>	30
Literatuurlijst.....	32
Bijlage A. Vragenlijst: Kwaliteit van leven	34
Bijlage B. Toelichting op de codebomen.....	36
<i>Codeboom aanvraag accepteren.....</i>	36
<i>Codeboom verandering jongeren.....</i>	37
<i>Codeboom opleidingsvorm.....</i>	37
<i>Codeboom toelichting kosten.....</i>	39
Bijlage C. Standaarddeviatie Kwaliteit van leven	41
Bijlage D. Toelichting op de codeboom	44
<i>Codeboom elementen van ondersteuning.....</i>	44

Abstract

In the Netherlands, the demand for psychiatric assistance dogs among young people is increasing, particularly when long-term traditional treatments have proven insufficient. However, there are currently no official guidelines that assistance dog organizations must meet to be able to place assistance dogs and provide support to users in the Netherlands. Internationally, Assistance Dogs International (ADI) is committed to ensuring the quality and reliability of assistance dog organizations. In the Netherlands there are currently nine ADI-accredited assistance dog organizations, alongside non-accredited organizations that operate without ADI certification. At present, there is limited knowledge on the influence that assistance dog organizations have on the quality of life and the perceived support of young people. This study compares the difference in impact on youths who have a psychiatric assistance dog at their disposal from accredited versus non-accredited organizations. This study utilizes existing data from another study. This includes 139 completed questionnaires from youths and semi-structured interviews with 13 youths and 12 representatives of assistance dog organizations. The results indicate that accredited organizations employ a more structured approach with emphasis on external factors such as the suitability of the program and organizational aspects. In contrast, non-accredited organizations tend to focus more on the personal circumstances of the youths and their network. Both types of organizations provide effective support, although accredited organizations are generally more expensive while non-accredited organizations tend to offer more flexibility. Young people who choose assistance from accredited assistance dog organizations often do so based on rational considerations, valuing formal recognition and high-quality standards. Conversely, those who choose non-accredited organizations tend to base their decisions more on intuition. That said, regardless of accreditation status, psychiatric assistance dogs contribute positively to the improvement of quality of life. Future research could benefit from a longitudinal design to gain deeper insights into the potential added value of accredited assistance dog organizations, especially given the lack of official standards that all organizations must adhere to.

Keywords: *psychiatric assistance dogs, psychosocial issues, young adults, assistance dog organizations, accreditation, quality of life*

Inleiding en theoretisch kader

Sinds 2016 is in Nederland het VN-verdrag inzake de rechten van mensen met een beperking van kracht, en is de "Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte" officieel aangenomen (Rijksoverheid, 2024). Artikel 2 van deze wet bepaalt dat onder effectieve aanpassingen ook het toelaten van assistentiehonden valt (Rijksoverheid, 2024). In een tijd waarin mentale gezondheid bij jongeren steeds meer aandacht krijgt, groeit ook de bekendheid en het belang van assistentiehonden bij deze doelgroep.

Mentale gezondheid verwijst naar hoe iemand zichzelf en anderen waarneemt, hoe men omgaat met dagelijkse uitdagingen, en hoe zowel het individu als de samenleving deze ervaringen interpreteert (RIVM, 2024). Assistentiehonden zijn professioneel opgeleide honden die specifieke taken uitvoeren ter ondersteuning van mensen met een handicap of chronische ziekte, zoals blindengeleidehonden, psychiatrische assistentiehond., ADL-honden (voor ondersteuning bij algemene dagelijkse levensverrichtingen) en PTSS-hulphonden (bij een posttraumatische stressstoornis) (KNGF, 2024; Lloyd et al., 2019; Rodriguez et al., 2020). Assistentiehonden helpen niet alleen met fysieke taken maar dragen ook bij aan het emotionele en sociale functioneren van de eigenaar (Lloyd et al., 2019). Dit vereist inzicht in opvoedkundige en zorg gerelateerde processen omdat de interactie tussen de mens en assistentiehond invloed kan hebben op de manier waarop iemand zich ontwikkelt, leert omgaan met zijn beperkingen en zijn plek vindt in de samenleving (Gravok et al., 2019).

Het fysieke, emotionele, sociale en cognitieve welzijn van een persoon bepaalt de kwaliteit van leven en wordt vaak geassocieerd met het welbevinden en hoe tevreden iemand zich voelt over zijn leven (Nederlands Jeugd Instituut, 2024). Volgens het Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) onderzoek, dat de gezondheid en het welzijn van jongeren in Nederland bestudeert, zijn het gevoel van welzijn en het aantal mentale problemen onder jongeren van 11 tot 16 jaar de afgelopen vier jaar sterk toegenomen (Boer et al., 2022). Sinds 2001 is de tevredenheid met het leven onder zowel basisschoolleerlingen als middelbare scholieren nog nooit zo laag geweest (Boer et al., 2022). Dit suggereert dat er serieuze pedagogische vraagstukken zijn rondom de begeleiding van jongeren en hun mentale gezondheid.

Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2022) kan de verminderde mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen gerelateerd zijn aan de coronapandemie. Deze bevinding kan worden begrepen in het licht van de ecologische systeemtheorie van Urie Bronfenbrenner, die stelt dat menselijke ontwikkeling het resultaat is van zowel de kenmerken

van de persoon zelf als de kenmerken van de omgeving (Rigter, 2018). Volgens Bronfenbrenner beïnvloedt de directe omgeving een persoon het sterkst (Rigter, 2018). In het geval van de coronapandemie kan deze directe omgeving, door bijvoorbeeld ingeperkte sociale contacten, een weggefallen schoolomgeving en mogelijk aangespannen gezinssituaties, een significante impact hebben gehad op de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Hoewel het CBS (2022) op basis van de beschikbare gegevens geen direct causaal verband kan bevestigen, blijkt uit het onderzoek dat 47 procent van de jongeren vindt dat de coronacrisis hun leven over het algemeen negatief of zeer negatief heeft beïnvloed. Bij jonge vrouwen (12 tot 25 jaar) is de psychische gezondheid het meest verslechterd door een duidelijke stijging van emotionele problemen en psychosomatische klachten als stress, somberheid en neerslachtigheid (CBS, 2022; Boer et al., 2022).

Het aantal jongeren dat jeugdhulp nodig heeft, stijgt, terwijl de wachttijden in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) lang zijn (Berg et al.,). Hierdoor kan de situatie van jongeren verslechteren en kunnen mentale gezondheidsproblemen leiden tot ernstige psychosociale stoornissen, die de ontwikkeling en kwaliteit van leven van deze jongeren negatief beïnvloeden (Berg et al., 2017; Schutjens et al., 2024). Volgens Schutjens et al. (2024) hebben mensen met complexere psychische problemen te maken met de langste wachttijden voor traditionele behandelmethoden, zoals cognitieve gedragstherapie. Dit gegeven kan zelfs jaren later nog nadelige gevolgen hebben (Schutjens et al., 2024). Volgens Foltin et al. (2023) zijn de traditionele behandelingen vaak niet voldoende voor jongeren die al langdurige behandelingen hebben gehad en deze als ineffectief hebben ervaren. De toename van jongeren met complexe problemen en onvoldoende passende behandelingen heeft geleid tot een grotere vraag naar alternatieve vormen van ondersteuning (Foltin et al., 2023).

In dit kader wordt steeds vaker gekeken naar psychiatrische assistentiehonden als een mogelijke manier om specifieke hulp te bieden aan mensen met complexe psychosociale problematiek (Foltin et al., 2023). Honden kunnen helpen bij het verlichten van angst en stress (Lass-Henneman et al., 2014). Volgens Henneman et al. (2014) leidt interactie met honden, met name door aanraking, tot een verlaging van het stresshormoon cortisol en daarmee tot een afname van lichamelijke angstreacties zoals een versnelde hartslag en ademhaling en aangespannen spieren. De speciaal getrainde psychiatrische assistentiehonden kunnen daarom een belangrijke bijdrage leveren aan jongeren met complexe problematiek en kunnen hun kwaliteit van leven ingrijpend verbeteren (Lloyd et al., 2019). Lloyd et al. (2019) beschrijft de volgende gespecialiseerde taken waarin psychiatrische assistentiehonden veelal getraind zijn om hun eigenaren in het dagelijks leven te ondersteunen: tactiele stimulatie om angst te

verminderen (94%), duwen of afkloppen om de eigenaar terug naar het heden te brengen, bijvoorbeeld bij dissociatie (71%), onderbreken van ongewenst gedrag zoals automutilatie (51%), constant lichamelijk contact (50%), diepe drukstimulatie (45%) en het blokkeren van contact met andere mensen (42%). Door deze speciaal aangeleerde taken uit te voeren, bieden psychiatrische assistentiehonden jongeren emotionele steun, troost, veiligheid en stabiliteit (Lloyd et al., 2019). Dit leidt zowel tot verbeterde zelfredzaamheid en ervaren levenskwaliteit, als ook tot een positieve ontwikkeling op het gebied van participatie in de maatschappij (Rodriguez et al., 2020). Kortom, de constante aanwezigheid en ondersteuning van een psychiatrische assistentiehond kan jongeren helpen om beter te leren omgaan met hun psychiatrische problemen en zich verder te ontwikkelen op persoonlijk, sociaal en maatschappelijk vlak (Lloyd et al., 2019; Lass-Hennemann et al., 2014; Le Roux & Kemp, 2009; HAS, 2015; Howell et al., 2016; Rodriguez et al., 2020).

Daar het inzetten van psychiatrische assistentiehonden steeds vaker wordt toegepast, is het van essentieel belang om de kwaliteit van hun training en begeleiding te waarborgen (KNGF, 2024). Accreditatie kan hierbij een belangrijke rol spelen. Volgens de Raad voor Accreditatie (2024) is accreditatie een formeel proces waarbij een onafhankelijke instantie beoordeelt en erkent dat een product of dienst aan specifieke kwaliteitseisen voldoet. Internationaal bestaan er hulphondenorganisaties zoals Assistance Dogs International (ADI) en de International Guide Dog Federation (ADI, 2023). ADI, opgericht in 1986, is een coalitie van non-profitorganisaties die streeft naar een wereldwijd netwerk van hulphondenorganisaties waarin samengewerkt wordt om de kwaliteit en betrouwbaarheid van het trainen en plaatsen van assistentiehonden te waarborgen en te verbeteren. Dit doen zij op basis van internationale standaarden, die er volgens ADI (2024) voor zorgen dat personen die een assistentiehond zoeken kunnen rekenen op goede service en uitgebreide training om te leren hoe ze de assistentiehond effectief in hun dagelijkse leven kunnen inzetten. In Europa wordt de accreditatie van assistentiehonden uitgevoerd door Assistance Dogs Europe (ADEu), onder toezicht van ADI (ADI, 2024). In principe kan elke hulphondenorganisatie lid worden, mits deze voldoet aan de Assistance Dogs International Standards of Practice (ADI, 2024). De richtlijnen die hier gegeven worden hebben betrekking op zaken als administratie en training van het eigen personeel, faciliteiten en kennels, gezondheid en welzijn van de honden, het fokken, trainen en plaatsen van verschillende soorten assistentiehonden en de mate en kwaliteit van begeleiding van de gebruikers. Volgens ADI (2024) zijn er in Nederland momenteel negen hulphondenorganisaties geaccrediteerd en lid van ADI en ADEu. Deze accreditatie moet elke

vijf jaar worden vernieuwd om de kwaliteit en betrouwbaarheid van de hulphondenorganisaties te waarborgen (ADI, 2024).

Naast de negen geaccrediteerde hulphondenorganisaties zijn er ook niet-geaccrediteerde organisaties die vrij opereren zonder formele erkenning van ADI. Dit is mogelijk omdat er in Nederland nog geen officiële normen bestaan waaraan een hulphondenorganisatie moet voldoen. Dit kan tot verwarring leiden bij belanghebbenden zoals overheden, zorgverzekeraars, horeca en vervoerders (Stichting De Hond Kan De Was Doen, 2024). Daardoor worden op dit moment zowel geaccrediteerde als niet-geaccrediteerde assistentiehonden met regelmaat geweigerd in openbare gelegenheden, hotels, taxi's en tal van andere plekken (Stichting De Hond Kan De Was Doen, 2024). Gestandaardiseerde normen voor alle hulphondenorganisaties, die erkend worden door alle belanghebbenden, kunnen een oplossing bieden door de herkenbaarheid en toegankelijkheid van de assistentiehonden in de openbare ruimtes en vervoer te bevorderen, de kwaliteit van opleiding en begeleiding te waarborgen, en de kwaliteit van leven van gebruikers daarmee te verbeteren (NEN, 2024). Om dit gebrek aan regelgeving in Nederland aan te pakken en de hulphondenbranche te professionaliseren, is eind 2016 op Europees niveau de normcommissie Assistentiehonden (CEN/TC 452) gestart onder leiding van de Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) (Stichting De Hond Kan De Was Doen, 2024). Deze commissie, bestaande uit opleiders van assistentiehonden, vertegenwoordigers van de overheid en wetenschappers, werkt aan standaardisering op Europees niveau om duidelijkheid te scheppen over de eisen waaraan een 'goede' assistentiehond moet voldoen (Stichting De Hond Kan De Was Doen, 2024). De eerste normen worden eind 2024 gepubliceerd en kunnen worden geïntegreerd in de wet- en regelgeving van Nederland (Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut, 2024).

Er is op dit moment nog beperkt wetenschappelijk onderzoek beschikbaar over de impact van het trainen van psychiatrische assistentiehonden door geaccrediteerde versus niet-geaccrediteerde organisaties. Het is nog onduidelijk of een accreditatie daadwerkelijk invloed heeft op de kwaliteit van de psychiatrische assistentiehond en of daarmee de levenskwaliteit van de gebruiker verbetert. Geaccrediteerde hulphondenorganisaties volgen strenge normen en protocollen vastgelegd door ADI, wat kan leiden tot een hogere betrouwbaarheid en consistentie van de geleverde assistentiehonden. Niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties variëren in hun visie op (training)methoden en begeleiding, wat kan leiden tot verschillen in de kwaliteit en effectiviteit van de psychiatrische assistentiehonden die zij trainen. Echter, niet-geaccrediteerde organisaties kunnen soms flexibeler zijn en mogelijk meer maatwerk bieden aan gebruikers. Het is ook mogelijk dat deze organisaties innovatieve methoden gebruiken die

nog niet zijn opgenomen in bestaande normen. Voor jongeren die voor hun zelfstandigheid en dagelijkse ondersteuning vaak afhankelijk zijn van psychiatrische assistentiehonden, kan deze inconsistentie ingrijpend zijn. Onbetrouwbare of onvoldoende opgeleide psychiatrische assistentiehonden kunnen directe gevolgen hebben voor hun welzijn. Duidelijke kwaliteitsnormen en regelgeving zijn essentieel om ervoor te zorgen dat jongeren betrouwbare, effectieve en consistente ondersteuning van hun psychiatrische assistentiehonden ontvangen. Dit zal niet alleen de kwaliteit van hun leven verbeteren maar ook bijdragen aan een effectiever systeem van hulpverlening en erkenning van psychiatrische assistentiehonden in Nederland (Stichting De Hond Kan De Was Doen, 2024).

In Nederland bestaat door gebrek aan wet- en regelgeving een grote variëteit aan geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties. Dit roept belangrijke vragen op over de kwaliteit, professionaliteit en consistentie van de zorg die wordt geboden bij niet-geaccrediteerde organisaties. Het doel van deze scriptie is om te achterhalen of, en op welke manier, de accreditatiestatus van hulphondenorganisaties invloed heeft op de ervaring van jongeren tussen de 16 en 30 jaar met hun psychiatrische assistentiehonden. De centrale onderzoeksvraag hierbij luidt: *In hoeverre verschillen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties van elkaar, en welk effect hebben deze verschillen op de door jongeren ervaren ondersteuning en hun kwaliteit van leven?*

Om antwoord te krijgen op de centrale onderzoeksvraag worden de volgende deelvragen onderzocht:

1. Wat zijn de verschillen tussen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties, wat betreft:
 - a) wanneer zij een aanvraag accepteren
 - b) hoe zij de training vormgeven
 - c) welke verandering zij zien zij bij cliënten naarmate het traject vordert of wordt afgerond
 - d) wat de kosten zijn van het opleiden van een psychiatrische assistentiehond
2. In hoeverre verschilt de kwaliteit van leven van jongeren die gebruikmaken van hulphondenorganisaties met en zonder accreditatie?
3. Hoe ervaren jongeren de ondersteuning van een geaccrediteerde hulphondenorganisatie vergeleken met een niet-geaccrediteerde organisatie, en wat zijn de belangrijkste elementen die hun ervaring beïnvloeden?

Methode

Design

De Rijksuniversiteit Groningen en de Erasmus Universiteit Rotterdam voeren een groot onderzoek uit onder leiding van hoofdonderzoeker Dr. Steffie van der Steen en met medewerking van zes ervaringsdeskundigen. Dit onderzoek, getiteld “*Met een hond kan ik het leven aan*”, richt zich op de rol van psychiatrische assistentiehonden voor jongeren tussen de 16 en 30 jaar en op de wijze waarop de financiering hiervan geregeld wordt. Het onderzoek wordt gefinancierd door ZonMW, is gestart in september 2023 en heeft een geplande looptijd van een jaar. In het kader van dit onderzoek zijn interviews afgenomen bij verschillende doelgroepen, waaronder jongeren, gemeenten, zorgprofessionals, hulphondenorganisaties en zorgverzekeraars. Daarnaast zijn door jongeren ingevulde vragenlijsten gebruikt om te onderzoeken hoe het proces van het verkrijgen van een psychiatrische assistentiehond verloopt. Het uiteindelijke doel van het grote onderzoek is om interactieve onlinerichtlijnen te ontwikkelen met duidelijke criteria voor het verkrijgen van vergoedingen voor psychiatrische assistentiehonden. In samenwerking met de hoofdonderzoeker en met behulp van reeds vergaarde data is voor deze scriptie een specifiek deelonderwerp onderzocht. De centrale vraag is: “*In hoeverre verschillen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties van elkaar, en welk effect hebben deze verschillen op de door jongeren ervaren ondersteuning en hun kwaliteit van leven?*” Hiervoor is gebruikgemaakt van de bestaande data, afkomstig uit interviews met jongeren en hulphondenorganisaties en de door jongeren ingevulde vragenlijsten. Deze data zijn vervolgens gebruikt om door middel van een mixed-method design, de verschillen in ervaren ondersteuning en kwaliteit van leven bij gebruikers van geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties te onderzoeken.

Participanten

De deelnemers van het onderzoek “*Met een hond kan ik het leven aan*” zijn geworven via sociale media en persoonlijke netwerken. De onderzoekspopulatie bestaat uit jongeren tussen de 16 en 30 jaar die een psychiatrische assistentiehond hebben of deze willen verkrijgen en die eerder geestelijke gezondheidszorg (GGZ) hebben ontvangen voor hun psychosociale problemen. Deze criteria vormden de basis voor de inclusie van deelnemers. Wanneer deelnemers niet voldeden aan de geldende inclusiecriteria, werd hun vragenlijst voortijdig afgesloten en werden de al ingevulde antwoorden uit het databestand verwijderd.

Voor deze scriptie is gebruikgemaakt van bestaande data uit het grotere onderzoek. Deze data omvatten 139 volledig ingevulde vragenlijsten van jongeren: 48 jongeren bij een organisatie met accreditatie, 75 bij een organisatie zonder accreditatie, en 16 jongeren hebben de accreditatiestatus van de organisatie niet aangegeven. Van deze jongeren zijn er 13 geselecteerd voor semi-gestructureerde interviews op basis van een aselechte steekproef. Daarnaast zijn 12 hulphondenorganisaties onderzocht door middel van semi-gestructureerde interviews, bestaande uit 3 geaccrediteerde en 9 niet-geaccrediteerde organisaties. In Tabel 1 wordt een schematische weergave van de onderzoekspopulatie gepresenteerd.

Tabel 1

Schematische weergave onderzoekspopulatie

Demografische gegevens jongeren

Leeftijd	Frequentie	Percentage
Tussen de 16 en 18 jaar	16	11.511
Tussen de 19 en 21 jaar	34	24.460
Tussen de 22 en 26 jaar	62	44.604
Tussen de 27 en 30 jaar	27	19.424
Totaal	139	100.000

Gender	Frequentie	Percentage
Man	10	7.194
Non-binair	8	5.755
Vrouw	119	85.612
Anders	2	1.439
Totaal	139	100.000

Achtergrond	Frequentie	Percentage
Nederlandse achtergrond	133	95.683
Niet-westerse migratieachtergrond	1	0.719
Westerse migratieachtergrond	1	0.719
Anders	4	2.878
Totaal	139	100.000

Accreditatiestatus organisaties waar jongeren hun psychiatrische assistentiehond opleiden

Accreditatie	Frequentie	Percent
Ja	48	34.532
Nee	75	53.957
Missing	16	11.511
Total	139	100.000

Procedure

Het onderzoeksprotocol van het grotere onderzoek is goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (GMW) van de Rijksuniversiteit Groningen. Na werving werden deelnemers geïnformeerd over het onderzoek en tekenden zij een toestemmingsformulier. De semi-gestructureerde interviews werden afgenomen op de universiteitslocatie of online via Google Meet en duurden in totaal tussen de 60 en 90 minuten. Alle interviews zijn opgenomen met behulp van audio-opnameapparatuur om ervoor te zorgen dat alle antwoorden nauwkeurig werden vastgelegd. Vervolgens zijn alle interviews genummerd en gekoppeld aan persoonsgegevens in een centraal bestand, dat alleen toegankelijk was voor de hoofdanvrager, om zo de anonimiteit van de respondenten te waarborgen. Deze opnamen werden vervolgens getranscribeerd voor verdere analyse. De vragenlijst, die ook de vragen van de Kidscreen-10-index (The Kidscreen Group Europe, 2006) bevat, is door de jongeren online ingevuld.

Meetinstrumenten

Zoals eerder vermeld, is het doel van deze scriptie te onderzoeken of er verschillen zijn in de kwaliteit van leven van jongeren met betrekking tot de ervaren ondersteuning door hulphondenorganisaties en ongeacht hun accreditatiestatus. Dit is onderzocht aan de hand van de bestaande vragenlijst en interviews die door de hoofdonderzoeker zijn opgesteld in Qualtrics. De vragenlijst die door de jongeren is ingevuld, bestond uit zes delen met diverse vraagtypen: volledig gesloten voor-gestructureerde antwoorden, gesloten vragen met de optie "anders", en volledig open vragen. Het eerste deel richtte zich op demografische gegevens, zoals leeftijd, geslacht, achtergrond en opleidingsniveau. Het tweede deel behandelde de fase van het traject met betrekking tot de psychiatrische assistentiehond. In het derde deel van de vragenlijst werden de deelnemers gevraagd naar hun mentale gesteldheid in de afgelopen zeven dagen, gebaseerd op de Kidscreen-10-index (The Kidscreen Group Europe, 2006). Het vierde deel onderzocht hoe de jongeren op het idee van een psychiatrische assistentiehond kwamen. Het vijfde deel

betrof de financiering van de psychiatrische assistentiehond voor de jongeren en tot slot werd in het zesde deel de rol van de assistentiehond in het leven van de jongeren besproken. Deze scriptie maakte alleen gebruik van een selectief deel van de vragenlijst (zie Bijlage A), namelijk het derde deel met vragen over de kwaliteit van leven. Deze vragen richtten zich op de frequentie en intensiteit van gedrag en emoties (The Kidscreen Group Europe, 2006). De interviewleidraad voor jongeren bestond uit 31 open vragen, verdeeld over vijf onderwerpen. In eerste instantie werden algemene vragen gesteld over de psychiatrische assistentiehond, gevolgd door vragen over het begin van het traject en de keuzes die de participant moest maken. Daarna volgden vragen over de financiering en het leven van de participant in relatie tot de psychiatrische assistentiehond. Tot slot werd er gevraagd hoe de participant zich het leven met zijn of haar hulphond in de toekomst voorstelt. De interviewleidraad voor de hulphondenorganisaties bestond uit 46 open vragen, verdeeld over vier onderwerpen. Deze onderwerpen waren algemene vragen, vragen over de opleidingsmethode, vragen over de financiering van het traject en hoe cursisten dit bekostigden en ten slotte vragen over de criteria voor het accepteren van aanvragen en de ervaringen met eerdere trajecten. Voor deze scriptie is één vraag uit de interviewleidraad voor jongeren en vier vragen uit de interviewleidraad voor hulphondenorganisaties geanalyseerd, zie tabel 2.

Tabel 2

Schematische weergave van de gebruikte vragen in deze scriptie

Interviewlijndraad Jongeren	Interviewlijndraad Hulphondenorganisaties
<p><i>Vraag 6:</i> Jouw hulphond is/wordt opgeleid door organisatie X. Waarom deze organisatie?</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Heb je ook een andere organisatie overwogen? b. Welke en waarom? 	<p><i>Vraag 4:</i> Jullie hebben gekozen om teamcoaching/vooropgeleide honden aan te bieden, wat maakt dat jullie voor deze manier van werken hebben gekozen?</p>
	<p><i>Vraag 8:</i> Hoeveel kost het opleiden van een psychosociale hulphond bij jullie organisatie?</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Hangt dit bedrag af van de behoeften van de cursist, of is dit een standaardbedrag? b. Kunt u toelichten hoe dit bedrag tot stand is gekomen?

	<p><i>Vraag 16:</i> Als jullie een aanvraag binnen krijgen, wat zijn dan jullie stappen om te kijken of iemand wel of niet geschikt is voor een psychosociale hulphond?</p> <ol style="list-style-type: none"> Welke criteria houden jullie aan om dit te beoordelen? Zijn er criteria die zwaarder wegen bij het wel/niet accepteren van een aanvraag?
	<p><i>Vraag 18:</i> Zien jullie verandering bij de cursisten naarmate het traject vordert of wordt afgerond?</p> <ol style="list-style-type: none"> Indien ja: wanneer zien jullie die verandering gemiddeld? Wat zien jullie zoal gebeuren?

Analyse

Voor elke deelvraag wordt in de onderstaande analyse beschreven hoe de onderzoeksgegevens zijn geanalyseerd.

Deelvraag 1

De interviews met de hulphondenorganisaties werden na transcriptie kwalitatief geanalyseerd met behulp van Word en Excel om de validiteit en betrouwbaarheid te waarborgen en diepgaande inzichten uit de dataset te verkrijgen. Om de eerste deelvraag te beantwoorden, namelijk: *"Wat zijn de verschillen tussen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties met betrekking tot: a) het moment waarop zij een aanvraag accepteren, b) de manier waarop zij de training vormgeven, c) de veranderingen die zij bij cliënten waarnemen naarmate het traject vordert of wordt afgerond, en d) de kosten van het opleiden van een psychiatrische assistentiehond?"* zijn de antwoorden van twaalf hulphondenorganisaties per vraag onder elkaar gezet in een Excel-bestand. Er is vervolgens een onderscheid gemaakt tussen organisaties met accreditatie (1) en zonder accreditatie (2). Door middel van open coderen werden geselecteerde stukken tekst gelabeld. Deze codes helpen bij het organiseren van antwoorden die vergelijkbare ideeën, concepten of thema's delen en bij het identificeren van patronen in de gegevens. Vervolgens werd de data systematisch geordend met axiaal coderen, waardoor verbanden tussen verschillende concepten konden worden herkend. Na de codering van de twaalf interviews zijn er negen codebomen opgesteld op basis van de

relevante hoofdcodes en subcodes. De uitleg van de begrippen die in de codebomen worden gebruikt, is te vinden in Bijlage B. Voor elke codeboom is een steekproef van drie interviewantwoorden geselecteerd met behulp van een Excel-formule. Deze antwoorden zijn vervolgens door de tweede beoordelaar gecodeerd volgens de opgestelde codeboom. Van de 27 codes kwamen er 22 overeen, wat neerkomt op een overeenstemming van 81%. De negen codebomen, met elk drie willekeurige antwoorden per boom, zijn daarna besproken, en er is 100% overeenstemming bereikt over de verschillende interpretaties. In tabel 3 wordt het betrouwbaarheidspercentage per codeboom weergegeven. Van deze negen codebomen zijn er vier specifiek gebruikt om een antwoord op deelvraag 1 te formuleren.

Tabel 3

Betrouwbaarheidspercentages per Codeboom

Codeboom	Aantal overeenkomsten	Totale mogelijkheden	Overeenkomst
Codeboom 1	2	3	67%
Codeboom 2	2	3	67%
Codeboom 3	3	3	100%
Codeboom 4	3	3	100%
Codeboom 5	3	3	100%
Codeboom 6	2	3	67%
Codeboom 7	3	3	100%
Codeboom 8	1	3	33%
Codeboom 9	3	3	100%
Totaal	22	27	81%

Deelvraag 2

De kwantitatieve analyses van de vragenlijst die door de jongeren zijn ingevuld, werden uitgevoerd met behulp van JASP (versie 0.17.1; JASP Team, 2023) en Excel. Om deelvraag 2 te beantwoorden: *'In hoeverre verschilt de kwaliteit van leven van jongeren die gebruikmaken van hulphondenorganisaties met en zonder accreditatie?'* is er gekeken naar de negen schaalvragen over de kwaliteit van leven in de basisvragenlijst, gebaseerd op de Kidscreen-10-index (The Kidscreen Group Europe, 2006). Vervolgens zijn de antwoorden omgezet naar numerieke waarden van 1 tot 5, waarbij 1 een negatieve score en 5 een positieve score vertegenwoordigt. Deze gegevens zijn vervolgens ingevoerd in JASP, een programma voor statistische analyse. De assumpties, zoals de normale verdeling, zijn gecontroleerd. De tabellen met de resultaten van deze controles zijn te vinden in bijlage C. Vervolgens is een onafhankelijke t-toets uitgevoerd in JASP om het verschil in kwaliteit van leven tussen jongeren

die gebruikmaken van geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties te onderzoeken. Daarna is er voor elke respondent in Excel het gemiddelde van de scores voor de kwaliteit van leven berekend. Ook hierop is een t-toets uitgevoerd op deze gemiddelden om te bepalen of deze statistisch significant zijn.

Deelvraag 3

Om deelvraag drie te beantwoorden: "*Hoe ervaren jongeren de ondersteuning van een geaccrediteerde hulphondenorganisatie vergeleken met een niet-geaccrediteerde organisatie, en wat zijn de belangrijkste elementen die hun ervaring beïnvloeden?*" zijn dertien interviews met jongeren geanalyseerd. Na het transcriberen van de interviews zijn de gegevens kwalitatief onderzocht met behulp van Word en Excel. De antwoorden van de jongeren werden voor één vraag in een Excel-bestand geordend, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen jongeren bij een organisatie met accreditatie (1) en jongeren bij een organisatie zonder accreditatie (2). Van de 13 jongeren zijn er zeven bij een geaccrediteerde organisatie en zes bij een niet-geaccrediteerde organisatie. Voor de analyse werd eerst open coderen toegepast om relevante tekstfragmenten te labelen. Vervolgens werd axiaal coderen gebruikt om de gegevens systematisch te structureren en verbanden tussen verschillende concepten te identificeren. Na de codering van de interviews is een codeboom ontwikkeld, waarin de belangrijkste hoofdcodes en subcodes werden opgenomen. De uitleg van de begrippen die in de codeboom gebruikt, is te vinden in Bijlage D. Om de betrouwbaarheid van deze codeboom te testen, werd een steekproef van drie interviews geselecteerd met behulp van een Excel-formule. Deze steekproef werd door een tweede beoordelaar gecodeerd volgens dezelfde codeboom. Van de 14 codes kwamen er 11 overeen, wat neerkomt op een overeenstemming van 79%. De tweede beoordelaar had twee antwoorden gemist, wat anders tot een overeenstemming van 93% zou hebben geleid. Na een gezamenlijke discussie werd uiteindelijk 100% overeenstemming bereikt over de interpretatie van de verschillende antwoorden.

Resultaten

Deelvraag 1

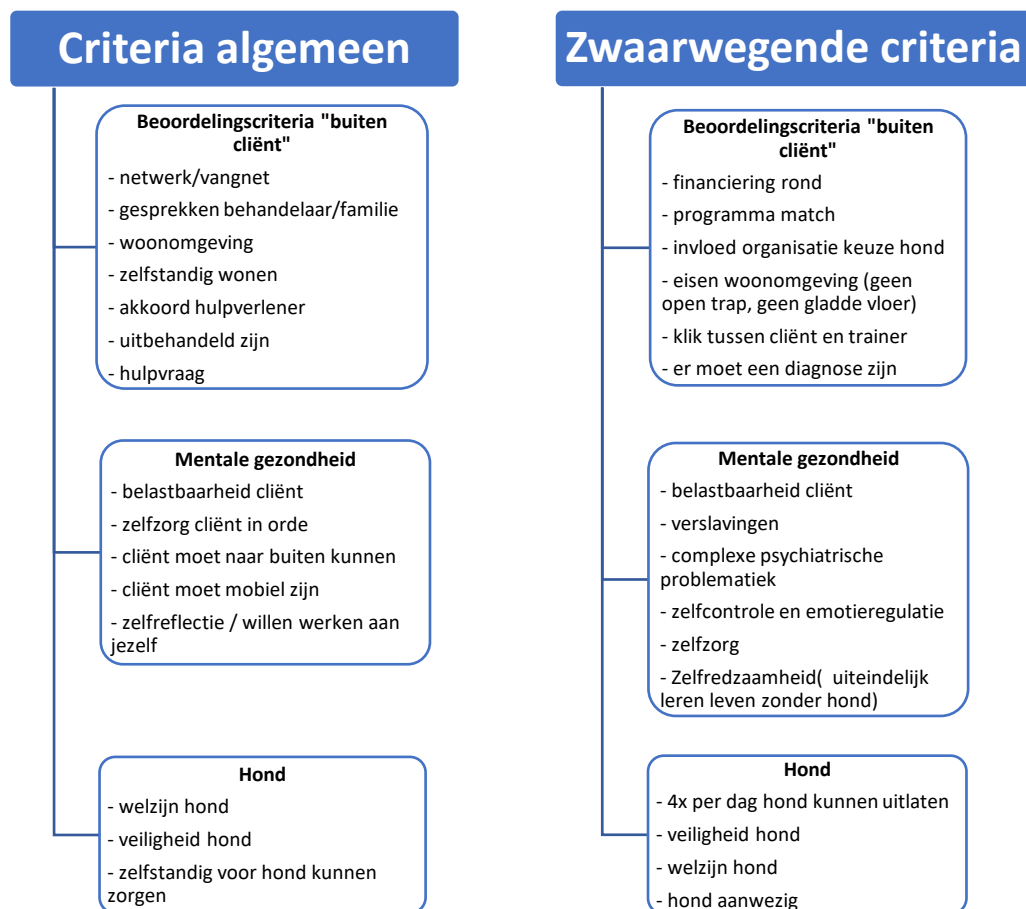
Er zijn vier van de negen codebomen gebruikt om te onderzoeken wat de verschillen zijn tussen geaccrediteerde- en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties op het gebied van het accepteren van aanvragen, de opzet van de training, de kosten van het opleiden van een psychiatrische assistentiehond en de veranderingen die bij cliënten merkbaar zijn naarmate het traject vordert of is afgerond.

Aanvraag accepteren

Hulphondenorganisaties hebben de vraag wanneer zij een aanvraag accepteren, beantwoord. Gevraagd is naar de criteria voor de beoordeling en naar specifieke criteria die zwaarder wegen bij het wel of niet accepteren van de aanvraag. De gebruikte codeboom om de antwoorden te analyseren is te vinden in figuur 1.

Figuur 1

Codeboom aanvraag accepteren

Voor de drie geaccrediteerde organisaties ligt in eerste instantie de nadruk op de beoordelingscriteria "buiten de cliënt", zoals de hulpvraag van de cliënt, financiering en de geschiktheid van het programma. Daarna is er aandacht voor de mentale gezondheid van de cliënt en het welzijn en de veiligheid van de hond. Deze criteria zijn voor geaccrediteerde organisaties belangrijk voor het bepalen of een aanvraag voor een psychiatrische assistentiehond wordt geaccepteerd. Zoals Organisatie 1 aangeeft: *“Wij vinden het heel belangrijk dat op het moment dat mensen zich bij ons aanmelden, het programma passend is. We moeten beoordelen of iemands belastbaarheid past bij ons programma”*.

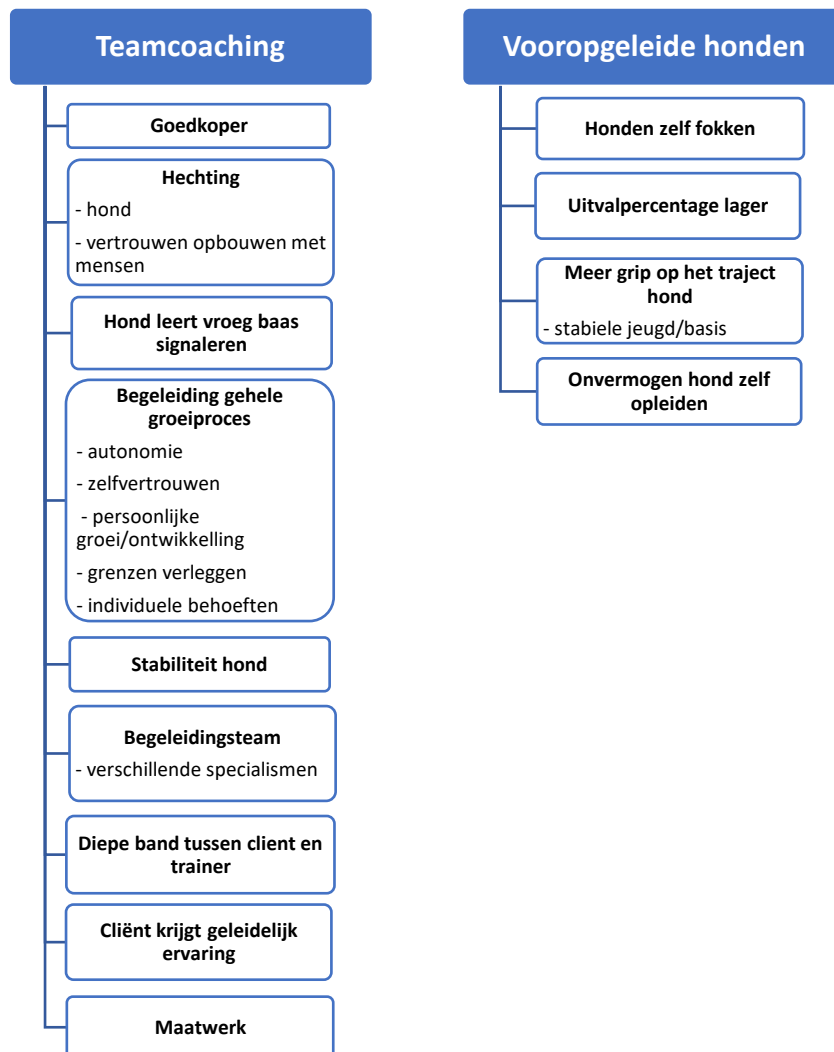
Bij de negen niet-geaccrediteerde organisaties ligt de nadruk van de beoordelingscriteria in eerste instantie meer op de "mentale gezondheid" van de cliënt. Daarna komen de veiligheid en het welzijn van de hond. Deze organisaties beoordelen in hoeverre de cliënt aan de basisvereisten voldoet zoals een ondersteunend netwerk en de mogelijkheid om goed voor de hond en zichzelf te kunnen zorgen. Zoals Organisatie 9 aangeeft: *“Verder willen we altijd weten of alles veilig is voor de hond en of mensen een back-up hebben voor het geval het even minder goed gaat met hen”*.

Zowel de drie geaccrediteerde als de niet-geaccrediteerde organisaties hanteren de beoordelingscriteria: "buiten cliënt", "mentale gezondheid" en "hond" bij de acceptatie van aanvragen voor psychiatrische assistentiehonden. Hoewel beide typen organisaties vergelijkbare kerncriteria hanteren, leggen geaccrediteerde organisaties doorgaans meer nadruk op de beoordelingscriteria "buiten cliënt", zoals de geschiktheid van het programma en het rond hebben van de financiering voordat de opleiding van start gaat. Niet-geaccrediteerde organisaties leggen meer nadruk op de mentale gezondheid van de cliënt, zodat de basisveiligheid voor de hond is gewaarborgd. Kortom, de nadruk op de "buiten cliënt" criteria betekent dat de organisatie kijkt naar de externe omstandigheden die de zorg en ondersteuning voor zowel de cliënt als de hond beïnvloeden, terwijl de focus op mentale gezondheidscriteria zich richt op de interne, persoonlijke toestand van de cliënt en hoe deze hun algehele welzijn en dat van de hond beïnvloeden.

Vormgeving van training

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag waarom ze hebben gekozen te werken met teamcoaching of met vooropgeleide honden. De gebruikte codeboom om de antwoorden te analyseren is te vinden in figuur 2.

Figuur 2
Codeboom opleidingsvorm

Bij de geaccrediteerde organisaties zijn er die teamcoaching aanbieden en/of vooropgeleide honden. Bij teamcoaching ligt de nadruk op uitgebreide begeleiding gedurende het hele proces van opleiden tot een volledig voor haar taak voorbereide, gecertificeerde psychiatrische assistentiehond, waarbij persoonlijke en individuele behoeften van de jongeren centraal staan. Geaccrediteerde organisaties hebben de mogelijkheid om vooropgeleide assistentiehonden en assistentiehonden in bruikleen aan te bieden. Het voordeel hiervan is dat, wanneer de cliënt niet in staat is zelf een hulphond op te leiden er toch één kan krijgen. Daarnaast heeft de geaccrediteerde organisatie meer grip op het opleidingstraject van de hulphond en op het verlagen van het uitvalpercentage omdat ze vaak zelf honden fokken. Hierover zegt organisatie 4: *"Wij weten veel beter waar een hond vandaan komt en hoe het met de gezondheid van de hond zit. We hebben veel invloed op het eerste jaar van de hond waarbij er de inprentingsfase*

is, socialisatie, alles wat eigenlijk belangrijk is om later een goede hulphond te worden en wat we kunnen we meegeven aan de puppypleeggezinnen die we ook begeleiden dus we hebben veel meer grip op dat hele traject".

De meeste niet-geaccrediteerde organisaties bieden teamcoaching, waarbij de begeleiding van de jongere gedurende het hele groeiproces centraal staat. Dit proces varieert van organisatie tot organisatie en kan aspecten zoals persoonlijke groei, hechting, autonomie, maatwerk omvatten. Hierover zegt organisatie 10: *'Wij hebben er bewust voor gekozen om geen kant-en-klare hulphonden af te leveren omdat wij het belangrijk vinden dat het maatwerk is, gericht op zowel de vraag van de cliënt als wat de hond kan bieden aan de cliënt'. Er zijn organisaties die ervoor kiezen om vooropgeleide honden te gebruiken om meer controle te hebben over het opleidingstraject en de ontwikkeling van de hond. Organisatie 12 zegt hier over: "Zo kunnen wij de pups een stabiele start geven. Als de pups gelijk al geconfronteerd worden met psychische klachten, dan kan dat ook z'n terugwerking hebben op de pup zelf. Dus wij kiezen ervoor om de pup eerst een mooie, stabiele jeugd te geven. Als ze oud genoeg zijn, zo tussen de vijftien, achttien maanden en dan verder opleiden".*

Er is geen verschil tussen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde organisaties in de manier waarop zij training aanbieden. Bij teamcoaching komen de kerncriteria overeen. Voor beide groepen ligt de focus op langdurige begeleiding die het gehele groeiproces van zowel de cliënt als de hond omvat. Dit benadrukt de doorlopende ondersteuning, waarbij zowel persoonlijke ontwikkeling van de cliënt als de relatie tussen cliënt en hond wordt bevorderd. Maatwerk speelt een belangrijke rol in de keuze voor de vorm van training. Het verschil in de organisaties is dat vooral de geaccrediteerde vooropgeleide honden aanbieden.

Opleidingskosten psychiatrische assistentiehond

Hulphondenorganisaties hebben de vraag hoeveel het opleiden van een psychiatrische assistentiehond kost, beantwoord. Het overzicht is te vinden in Tabel 4. Daarnaast hebben ze toegelicht hoe het bedrag tot stand is gekomen, de gebruikte codeboom om de antwoorden te analyseren is te vinden in figuur 4.

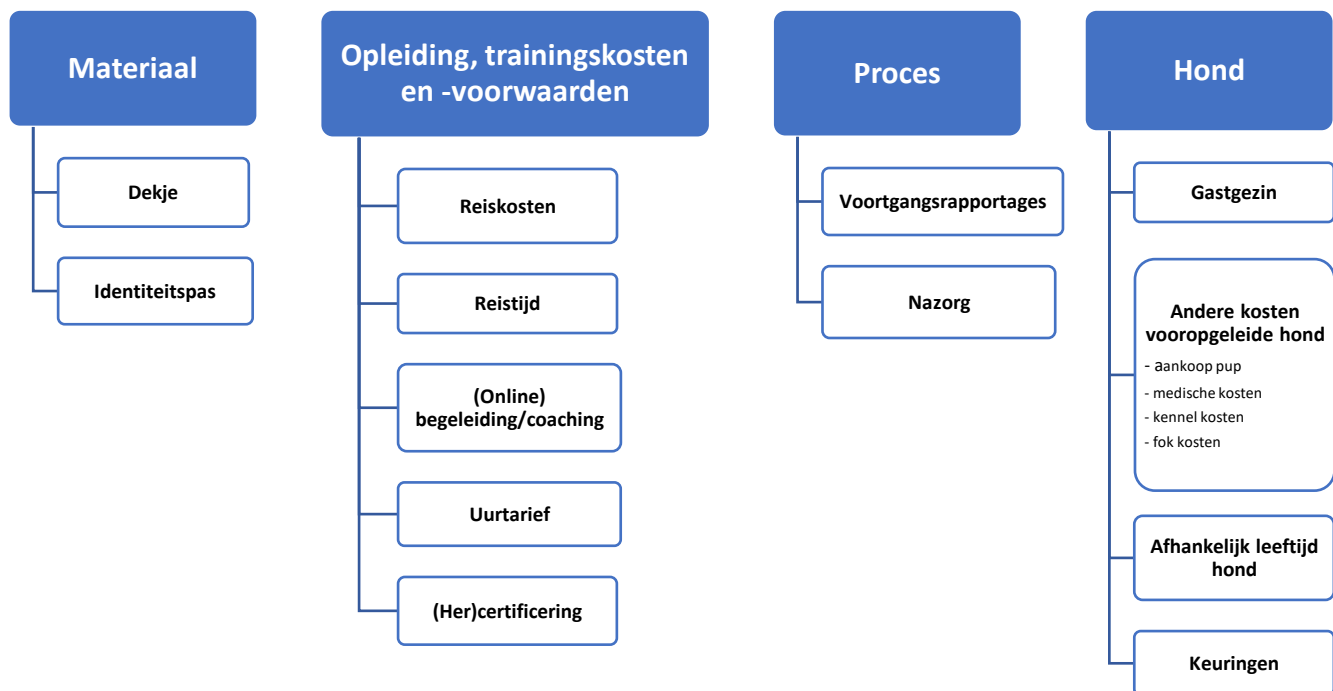
Tabel 4

Kosten, standaardbedrag en veranderingstermijn bij jongeren per accreditatiestatus van hulphondenorganisaties

Organisatie	Kosten	Standaardbedrag	Wanneer verandering zichtbaar jongeren in traject	ADI
Org 1	22.000	Ja	X	Ja
Org 2	8.500	Nee	1-1,5 jaar	Nee
Org 3	4.800	Nee	2-2,5 jaar	Nee
Org 4	40.000	Ja	X	Ja
Org 5	18.600-25.000	Nee	>6 maanden	Nee
Org 6	15.000	Nee	X	Nee
Org 7	23.500	Ja	1 jaar	Ja
Org 8	17.000-22.000	Nee	X	Nee
Org 9	10.000	Nee	4 maanden -1 jaar	Nee
Org 10	10.000- 20.000	Nee	X	Nee
Org 11	6.000-10.000	Nee	X	Nee
Org 12	20.000	Ja	6 maanden	Nee

Figuur 3

Codeboom toelichting kosten

Bij geaccrediteerde organisaties wordt vaak een meer gestandaardiseerde kostenstructuur gehanteerd. Er is dan sprake van een standaardbedrag waarin de kosten onder het kopje "opleiding, trainingskosten en voorwaarden" en "materiaal" zijn verwerkt. Deze organisaties volgen meestal een gestructureerde aanpak met duidelijke begeleiding van het proces en van de

nazorg van hond en cliënt. *Hierover zegt organisatie 1: "Ons programma bestaat in principe uit eerst de opleiding en daarna een stuk nazorg. De opleiding duurt gemiddeld genomen twee jaar. Dat is echt een grof gemiddelde, want het hangt heel erg af van de persoon. In de eerste twee jaar bestaat het programma eerst uit basiscoaching en daarna uit teamcoaching. Nadat een team geslaagd is voor de teamtest en de hond officieel assistentiehond is, gaan we uit van ongeveer acht jaar nazorg. Hierbij vindt elk jaar een herhalingsles plaats om te monitoren of de hond nog steeds voldoet aan de hulpvragen en dus assistentiehond kan blijven. Gemiddeld genomen zal de hond, wanneer hij tien jaar is, met pensioen gaan".* De organisaties die vooropgeleide honden aanbieden zijn duurder dan een teamcoaching traject. Dit komt doordat er specifieke kosten zijn voor vooropgeleide honden, zoals fok-, medische, gastgezin en kennelkosten.

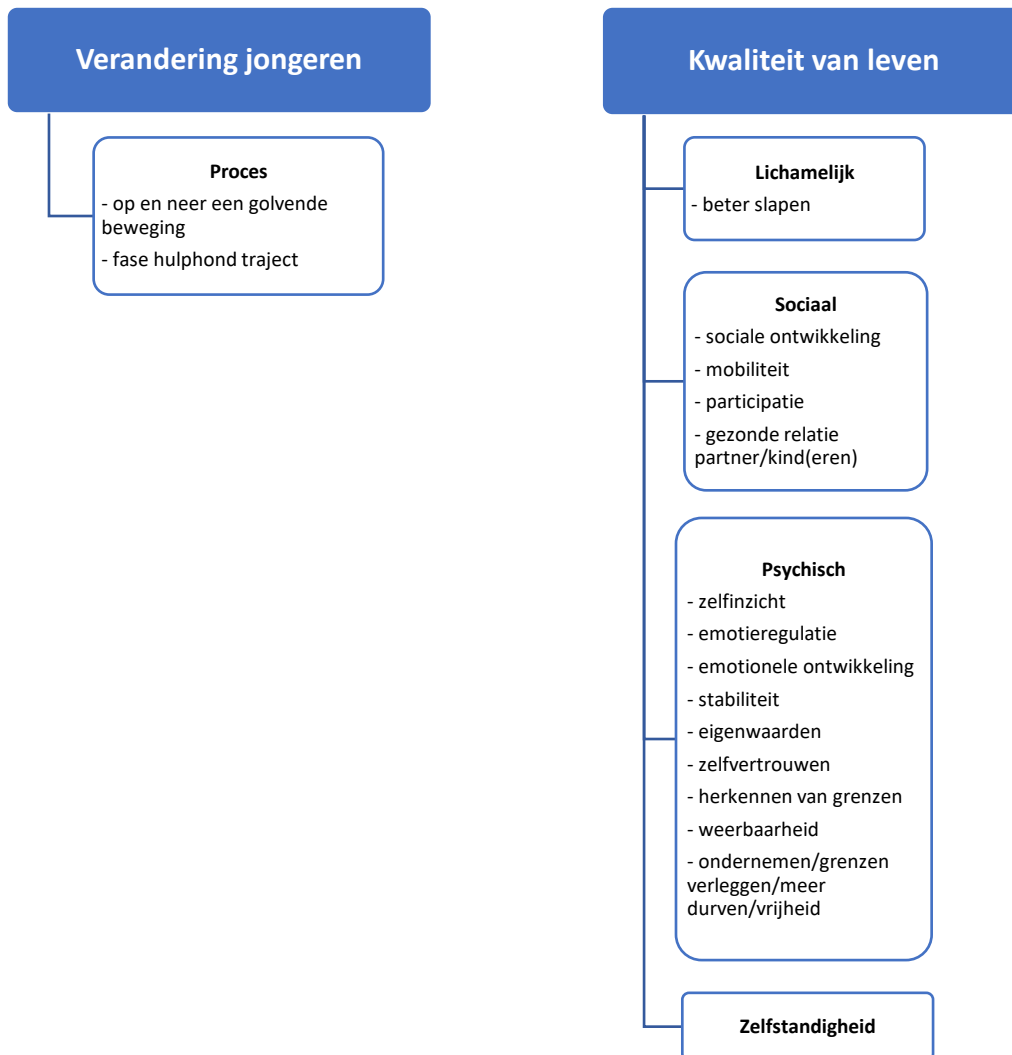
Niet-geaccrediteerde organisaties hanteren meer variabele kosten. Deze kosten kunnen afhangen van diverse factoren, zoals de leeftijd van de hond, reiskosten, uurtarieven, materiaal en de specifieke behoeften van de jongeren. Hierdoor lijkt er meer flexibiliteit te zijn in hoe kosten worden berekend en welke kosten aan de jongeren worden doorberekend. *Hierover zegt organisatie 3: "Tets van 4800 euro, dan heb je het alleen over de trainingskosten. Daar komen de reiskosten en de aanschaf van de hond nog bij, en dat kan dus verschillen. Wij leveren echt maatwerk, ook in financiële zin, dus bij ons is er geen vast pakket".* De variabele kosten en de flexibiliteit in kostenberekening wijzen op een minder gestandaardiseerde aanpak, waardoor er meer maatwerk mogelijk is in de kosten van de opleiding die daardoor goedkoper kan zijn.

Over het algemeen volgen geaccrediteerde organisaties dus meer gestandaardiseerde en formele procedures met duidelijke kostenstructuren en vaste begeleidingsprogramma's. Niet-geaccrediteerde organisaties bieden daarentegen meer flexibiliteit, maatwerk en geen vaste traject prijs, wat kan leiden tot variabele kosten en een minder gestructureerd proces. Niet-geaccrediteerde organisaties blijken doorgaans goedkoper dan geaccrediteerde organisaties. Beide benaderingen hebben hun eigen voor- en nadelen, afhankelijk van de behoeften en voorkeuren van de jongeren.

Veranderingen bij de jongeren tijdens het traject

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag of zij veranderingen zien bij de jongeren naarmate het traject vordert of wordt afgerond. De gebruikte codeboom om de antwoorden te analyseren is te vinden in figuur 4.

Figuur 4
Codeboom verandering jongeren

Geaccrediteerde organisaties benadrukken het belang van tijd en proces in het ontwikkelen van een succesvolle samenwerking tussen hond en cliënt en erkennen de verschillende uitdagingen en groeimomenten die jongeren ervaren. Het opbouwen van een relatie tussen hond en cliënt heeft tijd nodig. Bijvoorbeeld, volgens organisatie 4: *“Een jongere moet leren hoe hij of zij signalen van zijn of haar hulphond kan interpreteren en erop kan reageren, wat bijdraagt aan een sterke werkrelatie en effectieve samenwerking. De aanwezigheid van een hulphond kan jongeren helpen om mobieler en zelfstandiger te worden, wat hun participatie in de maatschappij verhoogt”*. Alle geaccrediteerde organisaties geven aan dat zij positieve veranderingen zien bij de jongeren. Organisatie 7 zegt hierover: *“Na het eerste jaar zie je echt de eerste tekenen van vooruitgang. Mensen beginnen zich te realiseren wat ze hebben bereikt en wat ze nu kunnen. Je ziet daadwerkelijk veranderingen bij mensen, of op zijn minst een*

verandering in hun inzet voor het leven. Hun kijk op de wereld verandert vaak ook, en andere mensen om hen heen nemen dat waar".

Ook niet-geaccrediteerde organisaties geven aan dat de kwaliteit van leven bij de jongeren op een positieve manier veranderd is. Als voorbeeld zegt organisatie 11: *"Ja, een grote mate van groei en ontwikkeling, op welk gebied dan ook. Als een cliënt bijvoorbeeld zegt: "Mijn grootste doel is zelfstandig boodschappen doen, zodat ik dat niet meer aan mijn ouders hoeft te vragen," en uiteindelijk gaat ze studeren, haalt haar rijbewijs opnieuw, koopt een autootje, rijdt zelf naar haar behandelaren, dan ben ik in jubelstemming. Dat zijn allemaal dingen die we niet hadden verwacht en waar we ook niet specifiek op hadden ingezet, maar die tijdens het traject toch zijn ontstaan".* Niet-geaccrediteerde organisaties vinden ook dat het hulphondtraject een proces is dat afhankelijk is van de fase in het traject. Over dit proces zegt organisatie 5: *"Het gaat ook een beetje op en neer. Het leven met een pup begint natuurlijk feestelijk, maar kan dan zwaar worden met de pubertijd van de hond. Daarna komen er weer succesmomenten, gevolgd door tegenslagen en vervolgens weer successen en tegenslagen".*

Al met al constateren zowel geaccrediteerde- als niet geaccrediteerde organisaties dat hulphonden een positieve impact hebben op de kwaliteit van leven van jongeren, zowel op psychisch, sociaal, lichamelijk vlak als in hun zelfstandigheid. In tabel 3 staat per organisatie weergegeven wanneer er veranderingen bij de jongeren zichtbaar worden in het hulphondtraject.

Deelvraag 2

Om te onderzoeken of er verschil is in de kwaliteit van leven van jongeren die gebruikmaken van hulphondenorganisaties met betrekking tot organisaties met en zonder accreditatie, is er gekeken naar de beschrijvende en inferentiële statistiek. De dataset in tabel 5 bestaat uit beschrijvende statistieken en laat de verschillende aspecten van de kwaliteit van leven zien, op basis van de aanwezigheid van accreditatie ("Ja" of "Nee"). De gegevens beschrijven variabelen zoals "Fit en gezond", "Energie", "Verdrietig", "Tijd voor jezelf", "Eenzaam", "Vrije tijd", "Plezier" en het gemiddelde van "Kwaliteit van leven". In totaal zijn er 123 geldige observaties met een opdeling van 48 voor accreditatie "Ja" en 75 voor geen accreditatie "Nee".

De gemiddelde scores van de variabelen variëren tussen 1 en 5, 'nooit' gecategoriseerd als 1, 'bijna nooit' als 2, 'soms' als 3, 'bijna altijd' als 4 en 'altijd' als 5. Dit wil zeggen dat hoe hogere de score is hoe betere kwaliteit van leven van de jongere. Over het algemeen lijken de verschillen tussen de groepen met en zonder accreditatie vrij klein te zijn. Niettemin zijn er toch

enkele verschillen op te merken. Op drie variabelen scoren geaccrediteerde organisaties hoger dan niet-geaccrediteerde organisaties. Voor de variabele "*Energie*" (fysiek functioneren) zien we een verschil, waarbij geaccrediteerde instellingen een hoger gemiddelde hebben (2.708) dan niet-geaccrediteerde instellingen (2.453). Dit suggereert dat deelnemers van geaccrediteerde organisaties zich energiever voelen. Daarnaast zijn de gemiddelde scores voor "*Plezier*" (sociaal functioneren) bij geaccrediteerde organisaties (3.188) iets hoger dan bij niet-geaccrediteerde organisaties (3.173), en voor de variabele "*Vrije tijd*" (sociaal functioneren) scoren geaccrediteerde organisaties hoger (3.521) dan niet-geaccrediteerde organisaties (3.333). Dit suggereert dat deelnemers bij geaccrediteerde organisaties meer plezier ervaren en meer tijd voor ontspanning hebben. Dit betekent dat jongeren met een psychiatrische assistentiehond van een geaccrediteerde organisatie mogelijk een positievere impact van de psychiatrische assistentiehond ervaren op hun fysieke en sociale functioneren.

Op vier variabelen scoren niet-geaccrediteerde organisaties beter dan geaccrediteerde organisaties. Voor de variabele "*Fit en gezond*" (fysiek functioneren) is het gemiddelde hoger voor niet-geaccrediteerde organisaties (3.027) in vergelijking met geaccrediteerde instellingen (2.979). Dit verwijst naar de fysieke gezondheid en het algemene welzijn van de deelnemers. Ook de variabele "*Verdrietig*" (emotioneel functioneren) toont een hoger gemiddelde bij niet-geaccrediteerde organisaties (2.480) vergeleken met geaccrediteerde instellingen (2.375), wat suggereert dat deelnemers bij niet-geaccrediteerde organisaties zich iets minder vaak verdrietig voelen wat een indicatie kan zijn van hun emotionele welzijn. Voor "*Tijd voor jezelf*" (sociaal functioneren) scoren niet-geaccrediteerde organisaties eveneens hoger (3.480) dan geaccrediteerde organisaties (3.438). Dit kan wijzen op een betere balans tussen persoonlijke tijd en sociale activiteiten. Tot slot scoort niet-geaccrediteerd beter op de variabele "*Eenzaam*" (sociaal functioneren), met een gemiddelde van 3.027 vergeleken met 2.875 voor geaccrediteerde organisaties. Dit suggereert dat deelnemers bij niet-geaccrediteerde instellingen zich minder eenzaam voelen en mogelijk betere sociale interacties ervaren. Samenvattend betekent dit dat jongeren die trainen bij organisaties zonder accreditatie ook verbeterd sociaal- en fysiek functioneren laten zien. Het lijkt dat de psychiatrische assistentiehonden die bij niet-geaccrediteerde organisaties opgeleid worden een positievere impact te hebben op het emotionele welzijn van de jongeren dan bij jongeren bij geaccrediteerde organisaties.

De gemiddelde kwaliteit van leven van 3.114 geeft aan dat de deelnemers aan het onderzoek over het algemeen een redelijk gemiddelde score toekennen aan hun kwaliteit van leven. Dit cijfer, op een schaal van 1 tot 5, suggereert dat de deelnemers over het algemeen een

neutrale tot licht positieve ervaring van hun kwaliteit van leven hebben. Het gemiddelde ligt net iets boven het midden van de schaal, wat aangeeft dat er ruimte is voor verbetering en dat de algehele ervaring van de kwaliteit van leven niet extreem negatief is.

De standaarddeviatie varieert tussen de variabelen, wat aangeeft hoe verspreid de scores zijn. Over het algemeen zijn de verschillen in standaarddeviatie tussen de groepen "Ja" en "Nee" niet significant groot, zodat de variabiliteit binnen elke groep redelijk vergelijkbaar is. Om te onderzoeken of er een significant verschil is in de ervaren kwaliteit van leven van jongeren die gebruikmaken van hulphondenorganisaties, afhankelijk van het al dan niet geaccrediteerd zijn van de organisatie is een t-toets uitgevoerd (zie tabel 6). Voor alle variabelen ("Fit en gezond", "Energie", "Verdrietig", "Tijd voor jezelf", "Eenzaam", "Vrije tijd", "Plezier" en de "Gemiddelde kwaliteit van leven") zijn de p-waarden groter dan 0.05, variërend van 0.129 tot 0.924. Dit betekent dat er geen statistisch significante verschillen zijn gevonden tussen de groepen met en zonder accreditatie. Op basis van de gegevens is er dus geen sterk bewijs om aan te nemen dat de groepen verschillen in deze specifieke kenmerken. Beide groepen scoren positief op een variabele die het sociaal en fysiek functioneren vertegenwoordigt. Niettemin werd op emotioneel welzijn gemiddeld beter gescoord door deelnemers uit de niet-geaccrediteerde groep.

Tabel 5*Beschrijvende statistiek*

	Fit en gezond		Energie		Verdrietig		Tijd voor jezelf	
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Geldig	48	75	48	75	48	75	48	75
Ontbrekend	0	0	0	0	0	0	0	0
Gemiddelde	2.979	3.027	2.708	2.453	2.375	2.480	3.438	3.480
Standaarddeviatie	0.978	0.900	0.988	0.843	0.672	0.760	0.823	0.875
Minimum	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Maximum	4.000	5.000	4.000	4.000	4.000	4.000	5.000	5.000

Opmerking: 16 rijen uitgesloten van de analyse die corresponderen met de ontbrekende waarden van de splitsingsvariabele Accreditatie

	Eenzaam		Vrije tijd		Plezier		Gemiddelde
	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Kwaliteit van leven
Geldig	48	75	48	75	48	75	139
Ontbrekend	0	0	0	0	0	0	0
Gemiddelde	2.875	3.027	3.521	3.333	3.188	3.173	3.114
Standaarddeviatie	1.064	1.026	0.922	0.759	0.790	0.812	0.580
Minimum	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.444
Maximum	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	4.444

Opmerking: 16 rijen uitgesloten van de analyse die corresponderen met de ontbrekende waarden van de splitsingsvariabele Accreditatie

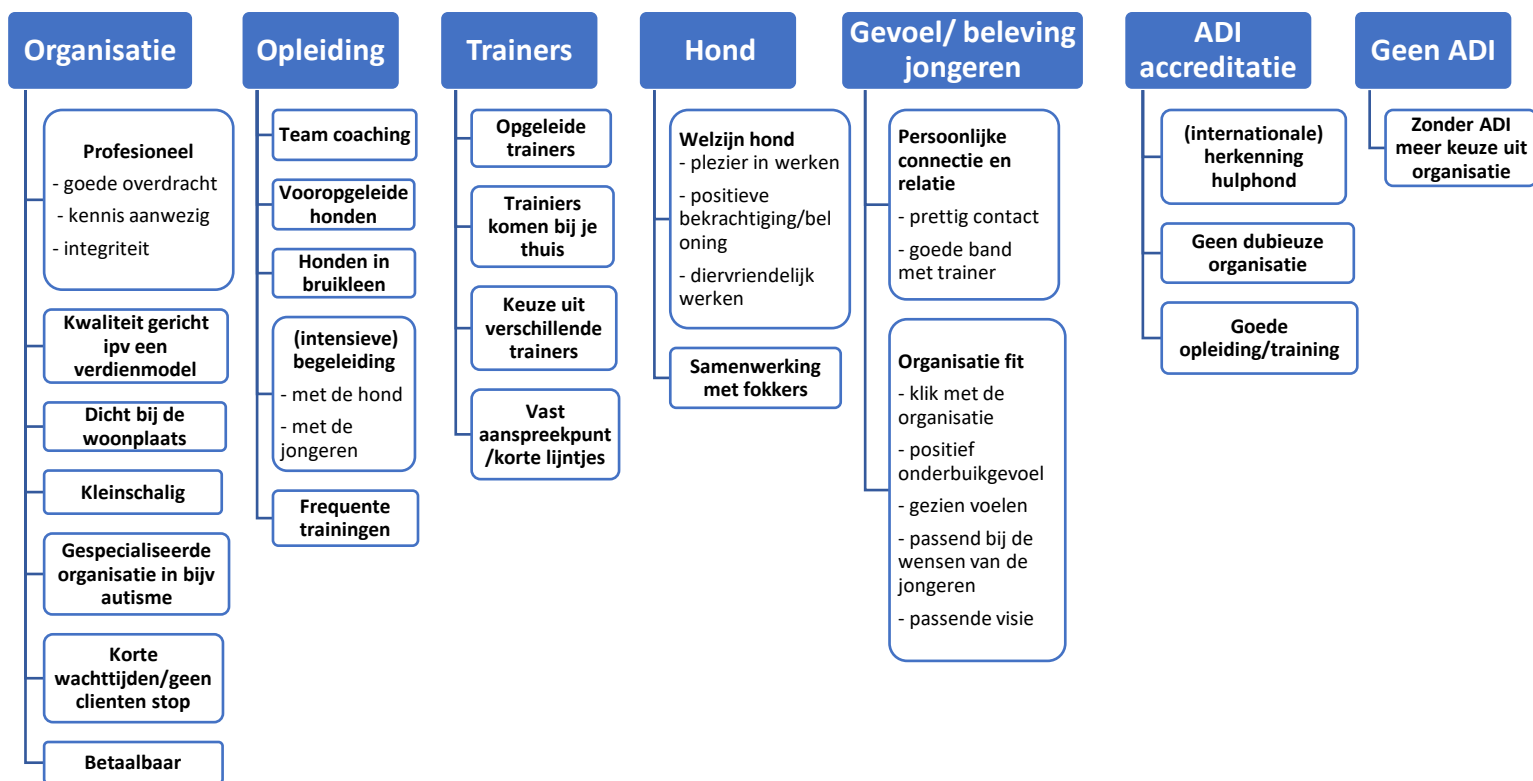
Tabel 6*Inferentiële statistiek***Onafhankelijke t-toets**

	t	df	p
Fit en gezond	-0.276	121	0.783
Energie	1.529	121	0.129
Verdrietig	-0.781	121	0.436
Tijd voor jezelf	-0.269	121	0.789
Eenzaam	-0.788	121	0.432
Vrije tijd	1.227	121	0.222
Plezier	0.095	121	0.924
Gemiddelde kwaliteit van leven	0.407	121	0.685

Deelvraag 3

Om te onderzoeken hoe jongeren de ondersteuning ervaren bij een geaccrediteerde hulphondenorganisatie in vergelijking met een niet-geaccrediteerde organisatie, is gebruik gemaakt van een codeboom. Met deze codeboom is onderzocht welke elementen jongeren belangrijk vinden bij het beoordelen van deze ondersteuning. Deze elementen verduidelijken de dimensies van ondersteuning die centraal staan in de vergelijking tussen geaccrediteerde - en niet-geaccrediteerde organisaties. De gebruikte codeboom is te vinden in figuur 5.

Figuur 5
Codeboom elementen van ondersteuning

Jongeren die bij geaccrediteerde organisaties waren, hechtten waarde aan de kwaliteit van ondersteuning en begeleiding, met name door deskundige trainers. Duidelijke communicatie en een klantgerichte benadering, inclusief persoonlijke aandacht, waren belangrijk. Accreditaties, zoals die van ADI, werden gezien als een teken van betrouwbaarheid en erkenning. Drie van de zeven jongeren zijn eerder overgestapt van een organisatie zonder accreditatie naar een organisatie met accreditatie door onprofessionele ervaringen. Over deze overstap zegt Jongere 5: 'Dat ik het wel heel erg relevant vond dat er nu na de overstap naar organisatie (...) echt een

goede training zou komen met een ADI-certificering, zodat ze gewoon overal herkend is, ook als je haar meeneemt naar het buitenland. En ook met het oog op de toekomst, dat ik ervan uitga dat dat de norm gaat worden en dat alle organisaties verplicht worden tot die ADI-certificering". Tot slot waardeerden jongeren de stabiliteit die een grotere organisatie biedt, een grotere organisatie heeft meerdere trainers, waardoor er keuze is en continuïteit gewaarborgd blijft als een trainer uitvalt.

Jongeren die kiezen voor een niet-geaccrediteerde hulphondenorganisatie hechten waarde aan verschillende elementen die voor hen belangrijk zijn. Allereerst vonden jongeren kleinschalige en korte communicatielijnen prettig, omdat deze zorgen voor direct contact en een vast aanspreekpunt. Hierover zegt jongeren 9: *"Ja, ja je hebt gewoon korte lijntjes en degene met wie je de eerste keer kennismaaakt, is ook het gezicht wat je blijft zien. Je hebt een beetje een vast aanspreekpunt. Ik ben natuurlijk meerdere keren daar op het terrein geweest. Ik kan het goed met hun vinden en ik hou er ook wel van dat we het gewoon best wel kleinschalig is".* Daarnaast is de visie van de organisatie belangrijk, jongeren zoeken naar een filosofie die aansluit bij hun eigen waarden. Persoonlijke connectie is eveneens van groot belang; een goede vertrouwensband met de trainer en een fijne communicatie zorgen ervoor dat jongeren zich gezien en begrepen voelen. Jongere 8 zegt: *"Ik weet het niet zo goed, maar het gaf me in ieder geval een heel goed gevoel. Ook het intakegesprek dat ik toen destijds heb gehad, voelde voor mij gewoon heel goed. Plus, het was ook de dichtstbijzijnde hulphondenschool. Daarom ben ik eigenlijk vooral op mijn onderbuikgevoel afgegaan: dit voelt goed voor mij, ja".* Bovendien willen jongeren een meer betaalbare opleiding zonder lange wachttijden en in de buurt van hun woonplaats, hierover zegt jongere 13: *"De ADI is voor mij ook geen belangrijke criteria, dus dan is je zoekgebied voor scholen natuurlijk ook een heel stuk groter. Nou ja, deze staat in de buurt. Qua visie past wel een beetje bij wat ik zocht en het contact vond ik gewoon heel fijn".*

Beide groepen jongeren zoeken naar kwalitatief goede en persoonlijke ondersteuning, maar zij verschillen bij het zoeken naar een organisatie op het gebied van accreditatie en gevoel/beleving. Jongeren die hulp zoeken bij geaccrediteerde organisaties denken rationeler over de ondersteuning, zij waarderen de formele erkenning, kwaliteitsstandaarden en daardoor vertrouwen zij erop dat deze door de accreditatie de professionaliteit en kwaliteit van ondersteuning gewaarborgd zijn. Daarentegen kiezen jongeren bij niet-geaccrediteerde organisaties eerder op basis van hun gevoel/beleving.

Conclusie

Het doel van deze scriptie is te onderzoeken of en zo ja, welke verschillen er zijn tussen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties. Tevens wordt onderzocht hoe deze verschillen de kwaliteit van leven van jongeren tussen de 16 en 30 jaar die ondersteund worden door deze organisaties, beïnvloeden. Deze scriptie is opgedeeld in drie deelgebieden.

De eerste deelvraag richt zich op de verschillen tussen geaccrediteerde en niet-geaccrediteerde organisaties. De resultaten laten zien dat er verschillen zijn in de manier waarop geaccrediteerde- en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties *aanvragen* voor psychiatrische assistentiehonden beoordelen. Beide typen organisaties hanteren vergelijkbare kerncriteria zoals welzijn en veiligheid van de hond, maar de prioriteiten verschillen. Geaccrediteerde organisaties focussen meer op externe, organisatorische aspecten, terwijl niet-geaccrediteerde organisaties de nadruk leggen op de persoonlijke omstandigheden van de cliënt. Met betrekking tot de *trainingsmethoden* bieden zowel geaccrediteerde als niet-geaccrediteerde organisaties teamcoaching aan, waarbij de focus ligt op maatwerk en langdurige begeleiding. Geaccrediteerde organisaties bieden daarnaast vaker vooropgeleide honden aan wat hen meer controle over het opleidingstraject geeft. Qua *kosten* blijkt dat geaccrediteerde organisaties een meer gestandaardiseerde kostenstructuur hanteren, vaak met hogere kosten, vooral bij het gebruik van vooropgeleide honden. Niet-geaccrediteerde organisaties bieden meer flexibiliteit en variabele kosten, wat hun trajecten doorgaans goedkoper maakt. Tot slot constateerden zowel geaccrediteerde- als niet-geaccrediteerde organisaties *positieve veranderingen* bij jongeren naarmate het traject vorderde of werd afgerond. Afhankelijk van de fase waarin het traject zich bevindt doen zich pieken en dalen voor. Deze fluctuaties komen overeen met het onderzoek van Gravok et al. (2019), dat benadrukt dat het tijd kost om een sterke band te ontwikkelen tussen assistentiehonden en hun eigenaren. In het begin ondervonden de eigenaren moeilijkheden bij het integreren van de honden in hun leven, maar na verloop van tijd verminderden deze problemen (Gravok et al., 2019). De positieve veranderingen bij de jongeren zijn zichtbaar op fysiek, sociaal, psychisch gebied en op hun zelfstandig functioneren door de emotionele steun, veiligheid en stabiliteit die de psychiatrische assistentiehond biedt. Deze resultaten suggereren dat psychiatrische assistentiehonden, ongeacht de accreditatiestatus van de organisatie, een belangrijke rol spelen in het ondersteunen van jongeren door verschillende aspecten van hun leven positief te beïnvloeden. Deze bevindingen sluiten aan bij eerdere studies, zoals die van Lass-Hennemann et al. (2014), die ook benadrukken dat assistentiehonden kunnen helpen bij het verlichten van angst en stress. Dit komt overeen met de studie van Lloyd

et al. (2019), die benadrukt dat psychiatrische assistentiehonden specifiek getraind moeten worden voor bepaalde taken en daardoor een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan jongeren met complexe problematiek, wat hun kwaliteit van leven ingrijpend kan verbeteren (Lloyd et al., 2019).

De tweede deelvraag onderzocht of er verschil is in de kwaliteit van leven van jongeren die gebruikmaken van hulphondenorganisaties met accreditatie in vergelijking met organisaties zonder accreditatie. In de eerste deelvraag liep ik al vooruit op dit aspect: de resultaten van dit deze scriptie tonen aan dat psychiatrische assistentiehonden een waardevolle bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van jongeren. Accreditatie of geen accreditatie is hierbij dus nauwelijks van belang. Beide groepen vertonen positieve scores op sociaal en fysiek functioneren, hoewel jongeren bij niet-geaccrediteerde organisaties gemiddeld beter presteren op de variabelen emotioneel functioneren. De accreditatiestatus lijkt geen significante invloed te hebben op de algemene kwaliteit van leven zoals gerapporteerd door de participanten.

Tot slot onderzoekt de derde deelvraag hoe jongeren de ondersteuning ervaren bij een geaccrediteerde hulphondenorganisatie in vergelijking met een niet-geaccrediteerde organisatie. Uit de resultaten blijkt dat jongeren bij geaccrediteerde organisaties vooral waarde hechten aan specifieke elementen die de kwaliteit van de ondersteuning definiëren, zoals deskundige begeleiding, de stabiliteit die grotere, geaccrediteerde organisaties bieden en de, misschien vermeende, waarborging van hoge kwaliteitsstandaarden. Deze elementen worden gezien als indicaties van betrouwbare en professionele ondersteuning. Hun keuze is vaak rationeel, gedreven door garanties en professionele erkenning. Daarentegen prefereren jongeren bij niet-geaccrediteerde organisaties kleinschaligheid, locatie, minder opleidingskosten en kortere wachttijden. Deze jongeren baseren hun keuze vaak op een intuïtief gevoel en een goede klik met de organisatie. Beide groepen zoeken naar kwalitatief goede en persoonlijke ondersteuning maar hun afwegingen verschillen op basis van accreditatiestatus en intuïtie.

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat, hoewel er verschillen zijn in de aanpak en kosten tussen geaccrediteerde- en niet-geaccrediteerde hulphondenorganisaties, deze geen significante invloed lijken te hebben op de resultaten van de verbetering in kwaliteit van leven van de jongeren. De ervaren ondersteuning varieert op basis van de voorkeuren en behoeften van de cliënten maar beide typen organisaties lijken effectieve bijdragen te leveren aan het welzijn van de jongeren met psychiatrische problematiek.

Discussie

Beperkingen

Deze scriptie kent enkele beperkingen die de interpretatie van de resultaten kunnen beïnvloeden. Een belangrijke beperking is het relatief kleine aantal geïnterviewde hulphondenorganisaties, bestaande uit 3 geaccrediteerde-en 9 niet-geaccrediteerde organisaties. De resultaten kunnen als representatief worden beschouwd als ze van toepassing zijn op de gehele populatie (Moore & McCabe, 2009). Door de beperkte groepsgroottes kan de generaliseerbaarheid van de bevindingen echter worden ingeperkt. Dit leidt tot sampling bias, waarbij de ongelijke vertegenwoordiging van groepen (zoals geaccrediteerde organisaties) de resultaten kan beïnvloeden en de generaliseerbaarheid kan beperken.

Een tweede beperking is dat, hoewel een betrouwbaarheid van 81% werd bereikt voor het codeerproces bij de organisaties, sommige codebomen minder consistent zijn (zoals Codeboom 8 met een 33% overeenstemming). Door verschillen in interpretatie van de data, kan dit de interne validiteit van de kwalitatieve analyse beïnvloeden (Tripepi et al., 2010).

Een derde beperking betreft het risico van kanskapitalisatie bij het uitvoeren van meerdere t-toetsen. Dit betekent dat naarmate het aantal uitgevoerde toetsen toeneemt, de kans groter wordt dat er per toeval een significant resultaat wordt gevonden, zelfs als er in werkelijkheid geen daadwerkelijk effect is (Visser-Nieraeth, & Mathijssen, 2021). Om dit te voorkomen, wordt doorgaans een correctie toegepast om onterecht significante bevindingen te vermijden. In deze scriptie zijn echter geen significante resultaten gevonden, waardoor het in dit geval niet noodzakelijk is om voor kanskapitalisatie te corrigeren.

Aanbevelingen

Om beter te begrijpen hoe organisaties met en zonder accreditatie bijdragen aan de opleiding van psychiatrische assistentiehonden en de impact daarvan op de kwaliteit van leven van jongeren, met hun problematiek, worden de volgende aanbevelingen voor toekomstig onderzoek gedaan. Allereerst is het belangrijk om een longitudinaal onderzoek uit te voeren. Door jongeren en organisaties gedurende meerdere jaren te volgen, kan beter inzicht worden verkregen in hoeverre de accreditatie van een organisatie de opleiding van de psychiatrische assistentiehond en de ondersteuning van jongeren op de lange termijn beïnvloedt, met name wat betreft hun ontwikkeling en kwaliteit van leven.

Als tweede aanbeveling zou het nuttig kunnen zijn om naast de t-toetsen voor verschillen in kwaliteit van leven tussen de twee groepen aanvullende statistische analyses uit te voeren. Een multivariate analyse, zoals ANOVA of regressieanalyse, kan helpen om te

onderzoeken welke andere factoren, zoals leeftijd, geslacht of de duur van het gebruik van de psychiatrische assistentiehond, de kwaliteit van leven beïnvloeden.

Ten derde, hoewel het aantal deelnemers redelijk groot was (139 vragenlijsten en 13 interviews met jongeren en 12 interviews met hulphondenorganisaties), kan het vergroten van de steekproefomvang bijdragen aan een grotere generaliseerbaarheid van de resultaten. Een bredere representatie van jongeren en organisaties kan helpen om variaties in ondersteuning en kwaliteit van leven nog nauwkeuriger vast te stellen en de rol van accreditatie van een organisatie op een meer uitgebreide manier te evalueren.

Tot slot, vanuit de systeemtheorie weten we dat problemen of psychische klachten nooit op zichzelf staan, maar samenhangen met de kenmerken van de relaties tussen individu en omgeving (Rigter, 2014). Volgens Rigter (2014) ontstaat gedrag door wederkerige beïnvloeding. De veranderingen die door de komst van een psychiatrische assistentiehond optreden, beïnvloeden dagelijkse routines, relaties en de algehele ontwikkeling van de jongeren. Om te waarborgen dat deze veranderingen soepel verlopen, zou er aandacht moeten zijn voor zowel het systeem als voor de opvoedingssituatie. Dit is van belang omdat het effectief ondersteunen van de jongeren en het optimaliseren van de rol van de psychiatrische assistentiehond erdoor bevorderd wordt. Vervolgonderzoek is daarom zeker aan te bevelen.

Literatuurlijst

- Assistance Dogs International (2023). *News*.
Assistance Dogs International.
<https://assistancedogsinternational.org/news/2023/02/10/member-news/cooperation-agreement-set-to-benefit-assistance-and-guide-dog-users-worldwide/>
- Assistance Dogs International (2024). *Assistance Dogs International (ADI) Program Summary*.
Assistance Dogs International.
https://assistancedogsinternational.org/clientuploads/ADI%20Business/ADI_Program_Summary_Vision,Mission,_Governance_2023.pdf
- Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H., & Kotrschal, K. (2012). Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in psychology*, 3, 234. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>
- Boer, M., van Dorsselaer, S., de Looze, M., de Roos, S. e.a. (2022). *HBSC 2021. Gezondheid en welzijn van jongeren in Nederland*.
Trimbos instituut.
<https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af2022-hbhc-2021/>
- CEN-CENELEC (2024). *Privacy*.
CEN-CENELEC.
<https://www.cenelec.eu/bottom-navigation-pages/privacy/>
- Foltin, S., Glenk, L. M., Castro-Alonso, A., & Sacchini, S. (2023). Current perspectives on the challenges of implementing assistance dogs in human mental health care. *Veterinary Sciences*, 10 (1). <https://doi.org/10.3390/vetsci10010062>
- Gravrok, J., Howell, T., Bendrup, D., & Bennett, P. (2020). Thriving through relationships: assistance dogs' and companion dogs' perceived ability to contribute to thriving in individuals with and without a disability. *Disability and Rehabilitation. Assistive Technology*, 15 (1), 45–53.
<https://doi.org/10.1080/17483107.2018.1513574>
- Howell, T., Bennett, P., Shiell, A. (2016). *Reviewing assistance animal effectiveness. Final report to National Disability Insurance Agency*
La Trobe University.
<https://www.ndis.gov.au/medias/documents/hf5/hc0/8799673090078/Assistance-Animals-PDF-1-MB-.pdf>
- Koninklijk Nederlands Geleidehonden Fonds (2024). *Toegankelijkheid*.
KNGF.
<https://geleidehond.nl/wat-wij-doen/onzeactiviteiten/belangenbehartiging/toegankelijkheid#:~:text=In%20de%20wet%20wordt%20de,assistentiehond%20en%20assistentiehond%20voor%20kinderen.>
- Lass-Hennemann, J., Peyk, P., Streb, M., Holz, E., & Michael, T. (2014). Presence of a dog reduces subjective but not physiological stress responses to an analog trauma. *Frontiers in psychology*, 5, 1010. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2014.01010>
- Lloyd, J., Johnston, L., & Lewis, J. (2019). Psychiatric Assistance Dog Use for People Living With Mental Health Disorders. *Frontiers in Veterinary Science*, 6(166).
<https://doi.org/10.3389/fvets.2019.00166>

- Moore, D.S., & McCabe, G.P. (2009). *Statistiek in de praktijk*. Den Haag: Sdu uitgevers bv.
- NEN (2024). *Assistentiehonden: afspraken over toegankelijkheid*.
NEN.
<https://www.nen.nl/normcommissie-assistentiehonden>
- Rijksoverheid (2024). *VN-verdrag Handicap*.
Rijksoverheid.
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/positie-mensen-met-een-bepkering-verbeteren-vn-verdrag-handicap>
- RIVM (2024). *Mentale gezondheid*.
RIVM.
<https://www.rivm.nl/mentale-gezondheid>.
- Rigter, J. (2014). *Het palet van de psychologie* (4e herziene druk). Coutinho.
- Rodriguez, K. E., Greer, J., Yacilla, J. K., Beck, A. M., & O'Haire, M. E. (2020). The effects of assistance dogs on psychosocial health and wellbeing: A systematic literature review. *PLOS ONE*, 15(12). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0243302>
- Stichting Gebruikers Assistentiehonden (2021) *Wet- en regelgeving*.
Stichting Gebruikers Assistentiehonden.
<https://stichtinggebruikersassistentiehonden.nl/wetgeving/>
- Stichting De Hond Kan De Was Doen (2024). *NEN-norm Assistentiehonden*.
Stichting De Hond Kan De Was Doen.
<https://dehondkandewasdoen.nl/nen-norm-voor-assistentiehonden/2024>
- The Kidscreen Group Europe (2006). *The Kidscreen Questionnaires. Quality of life questionnaires for children and adolescents*. Lengerich: Pabst Science Publishers.
- Tripepi, G., Jager, K. J., Dekker, F. W., & Zoccali, C. (2010). Selection Bias and Information. Bias in Clinical Research. *Nephron Clinical Practice*, 115(2), c94-c99.
<https://doi.org/10.1159/000312871>
- Visser-Nieraeth, A., & Mathijssen, B. (2021). Hoe werkt kwalitatief onderzoek? Grip op wetenschappelijk onderzoek (2). *Tijdschrift Geestelijke Verzorging*, 24(102), 22-31
- Winkle, M., Crowe, T. K., & Hendrix, I. (2012). Service dogs and people with physical disabilities partnerships: A systematic review. *Occupational therapy international*, 19(1), 54-66.
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21858889/>

Bijlage A. Vragenlijst: Kwaliteit van leven

Q24 Nu komen een paar korte vragen over hoe het met jou en je hond ging in de afgelopen maand. Kies steeds de optie die het best past bij hoe je je over het algemeen voelde in de afgelopen maand. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

Q26 Heb je je in de afgelopen twee weken fit en gezond gevoeld?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q27 Heb je je in de afgelopen twee weken vol energie gevoeld?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q28 Heb je je in de afgelopen twee weken verdrietig gevoeld?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q29 Heb je in de afgelopen twee weken voldoende tijd voor jezelf gehad?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q30 Heb je je in de afgelopen twee weken eenzaam gevoeld?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q31 Heb je in de afgelopen twee weken in je vrije tijd dingen kunnen doen die je wilde doen?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q32 Heb je in de afgelopen twee weken plezier gehad met anderen?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd⁴³

Q33 Heb je je in de afgelopen twee weken goed kunnen concentreren (oplettend)?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak
- Altijd

Q34 Heb je in de afgelopen twee weken activiteiten buitenshuis gedaan zoals studie, werk, dagbesteding, een winkel bezoeken of een wandeling maken?

- Nooit
- Bijna nooit
- Soms
- Redelijk vaak

Bijlage B. Toelichting op de codebomen

Codeboom aanvraag accepteren

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag wanneer de organisatie aanvragen accepteert.

Criteria algemeen:

⇒ **Gaat over de criteria die een organisatie hanteert om te beoordelen of iemand geschikt is voor een psychiatrische assistentiehond.**

- *Beoordelingscriteria "buiten cliënt"*: De factoren en voorwaarden die een organisatie hanteert om te bepalen of een cliënt in aanmerking komt voor het traject.
- *Mentale gezondheid*: Dit criterium betreft de noodzaak dat de cliënt een stabiele mentale gezondheid heeft om te kunnen starten aan een traject. Het omvat de beoordeling van de psychische stabiliteit en het vermogen van de cliënt om de vereisten en uitdagingen van het traject aan te kunnen.
- *Hond*: De vereisten en voorwaarden met betrekking tot de hond zelf, die ervoor zorgen dat de hond goed wordt verzorgd en veilig is.

Zwaarwegende criteria:

⇒ **Gaat over de zwaarwegende criteria die een organisatie hanteert, die de belangrijkste zijn voor de beoordeling of iemand geschikt is voor een psychiatrische assistentiehond, in tegenstelling tot algemene criteria.**

- *Beoordelingscriteria "buiten cliënt"*: De factoren en voorwaarden die een organisatie hanteert om te bepalen of een cliënt in aanmerking komt voor het traject.
- *Mentale gezondheid*: Dit criterium betreft de noodzaak dat de cliënt een stabiele mentale gezondheid heeft om te kunnen starten aan een traject. Het omvat de beoordeling van de psychische stabiliteit en het vermogen van de cliënt om de vereisten en uitdagingen van het traject aan te kunnen.
- *Hond*: De vereisten en voorwaarden met betrekking tot de hond zelf, die ervoor zorgen dat de hond goed wordt verzorgd en veilig is.

Codeboom verandering jongeren

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag of zij veranderingen zien bij de jongeren naarmate het traject vordert of wordt afgerond.

Verandering jongeren

⇒ **Gaat over de veranderingen die hulphondenorganisaties waarnemen naarmate het traject vordert of wordt afgerond.**

- *Proces:* De cliënt vertoont een golfbeweging van vallen en opstaan, waarbij er zowel momenten van vooruitgang als terugval zijn. Dit is vaak afhankelijk van de fase van het hulphondtraject, zoals de puppy- en puberteitsfase.
- *Kwaliteit van leven:* Kwaliteit van leven verwijst naar het algehele welzijn en de tevredenheid van een persoon met hun fysieke, emotionele, en sociale omstandigheden. Dit begrip dekt verschillende dimensies van welzijn en persoonlijke ontwikkeling die samen bijdragen aan een hogere kwaliteit van leven.

Codeboom opleidingsvorm

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag waarom ze hebben gekozen om te werken met teamcoaching of vooropgeleide honden.

Teamcoaching

⇒ **Gaat over het proces waarbij een coach samenwerkt met een psychiatrisch assistentiehond team om de effectiviteit, samenwerking en prestaties te verbeteren. Het doel is om de jongere te helpen bij het ontwikkelen van vaardigheden, het oplossen van problemen en het bereiken van gemeenschappelijke doelstellingen.**

- *Goedkoper:* Een vooropgeleide hond is duurder.
- *Hechting:* Bij teamtraining krijgt de jongere meestal een puppy die vanaf het begin alleen met hem of haar te maken heeft, waardoor de binding sterker wordt. Ook leren de jongeren weer vertrouwen in mensen terug te krijgen.
- *Hond leert vroeg baas signaleren:* De hond kan vanaf jongs af aan leren om de jongeren te lezen.
- *Begeleiding gehele groeiproces:* De trainer begeleidt het volledige proces van het opleiden van een psychiatrische assistentiehond en de ontwikkeling van de jongere.

- *Stabiliteit hond:* Bij teamcoaching hoeft de hond niet te switchen tussen gastgezin, kennel, aftrainer en cliënt, wat zorgt voor een stabiele omgeving en consistente begeleiding gedurende zijn hele opleidingstraject.
- *Begeleidingsteam:* Een organisatie heeft meerder professionals met hun eigen expertise die samenwerken om ondersteuning te bieden aan jongeren tijdens het opleiden van hun psychiatrische assistentiehond.
- *Diepe band tussen client en trainer:* Bij één-op-ééntraining moet er een basis van vertrouwen zijn om samen met de jongeren een hulphondtraject aan te gaan.
- *Cliënt krijgt geleidelijke ervaring:* De cliënt krijgt geleidelijk ervaring met de rol van hulphondgebruiker, waardoor ze langzaam kunnen groeien in het hebben en begeleiden van een psychiatrische assistentiehond.
- *Maatwerk:* training en begeleiding die specifiek zijn afgestemd op de individuele behoeften en wensen van de jongeren, evenals op de taken voor de hond.

Vooropgeleide honden

- ⇒ **De assistentiehond heeft al een uitgebreide training ondergaan en is voorbereid op een bepaalde taak of rol. Dit kan betekenen dat de hond al kennis en vaardigheden heeft die nodig zijn voor de specifieke ondersteuning of dienst die ze gaat verlenen.**
- *Honden zelf fokken:* In gastgezinnen worden de honden gefokt die gebruikt worden als toekomstige assistentiehonden.
 - *Uitvalpercentage lager:* Het uitvalpercentage is lager doordat door eigen fok meer geschikte honden beschikbaar zijn om als assistentiehond te worden ingezet, mede door kennis van ras en medische zaken.
 - *Meer grip op het traject hond:* De hond wordt het eerste jaar aanzienlijk beïnvloed en gevormd door de essentiële fases van inprenting en socialisatie. Door nauw samen te werken met puppypleeggezinnen en hen te ondersteunen, kan worden gezorgd voor een stabiele basis voor de hond om later een succesvolle assistentiehond te worden.
 - *Onvermogen hond zelf opleiden:* Jongeren die door hun eigen kwetsbaarheden niet in staat zijn om een eigen psychiatrische assistentiehond op te leiden.

Codeboom toelichting kosten

Hulphondenorganisaties hebben antwoord gegeven op de vraag hoe het bedrag tot stand is gekomen.

Materiaal

⇒ **Gaat over het materiaal dat de organisatie levert aan de jongeren.**

- *Dekje*: verwijst naar het speciale dekje dat een assistentiehond draagt en dat aangeeft dat de hond getraind is om een bepaalde rol te vervullen.
- *Identiteitspas*: Een identificatiedocument dat door de organisatie aan de eigenaar van een hulphond wordt verstrekt. Deze pas dient om de legitimiteit van de hulphond aan te tonen op openbare plekken. Dit document kan belangrijke informatie bevatten, zoals: de naam van de hond, de contactgegevens van de eigenaar en de contactinformatie van de organisatie.

Opleiding, trainingskosten en -voorwaarden

⇒ **Dit omvat de verschillende kosten en voorwaarden die verband houden met het volgen van een training.**

- *Reiskosten*: Kosten voor het reizen naar de locatie waar de training plaatsvindt.
- *Reistijd*: Tijd die besteed wordt aan het reizen naar en van de trainingslocatie.
- *(Online) begeleiding/coaching*: Hulp en ondersteuning die tijdens de training wordt geboden, zowel fysiek als online.
- *Uurtarief*: Kosten per uur voor de training of begeleiding.
- *(Her)certificering*: Kosten voor het behalen of vernieuwen van het certificaat dat aantoonst dat de training succesvol is afgerond.

Proces

⇒ **De tijd van de opleiding en de tijd erna waarin het geleerde effectief wordt toegepast. De deelnemer wordt, indien nodig, blijvend gesteund in het omgaan met de hulphond.**

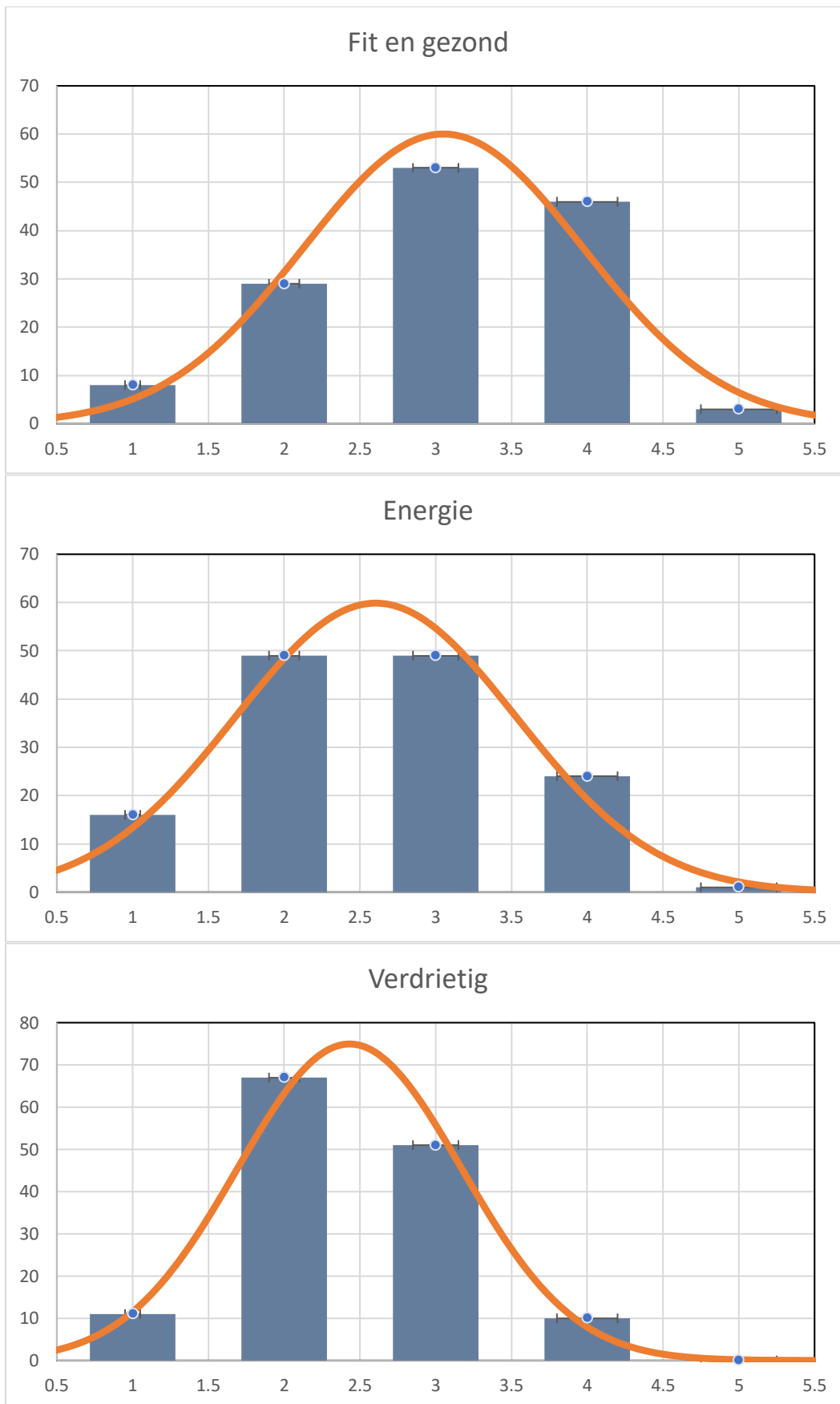
- *Voortgangsrapportage*: Monitoren en rapporteren van de voortgang van de deelnemers en de effectiviteit van de training op lange termijn.
- *Nazorg*: Ondersteunen van deelnemers na het behalen van de certificering om de geleerde vaardigheden te waarborgen.

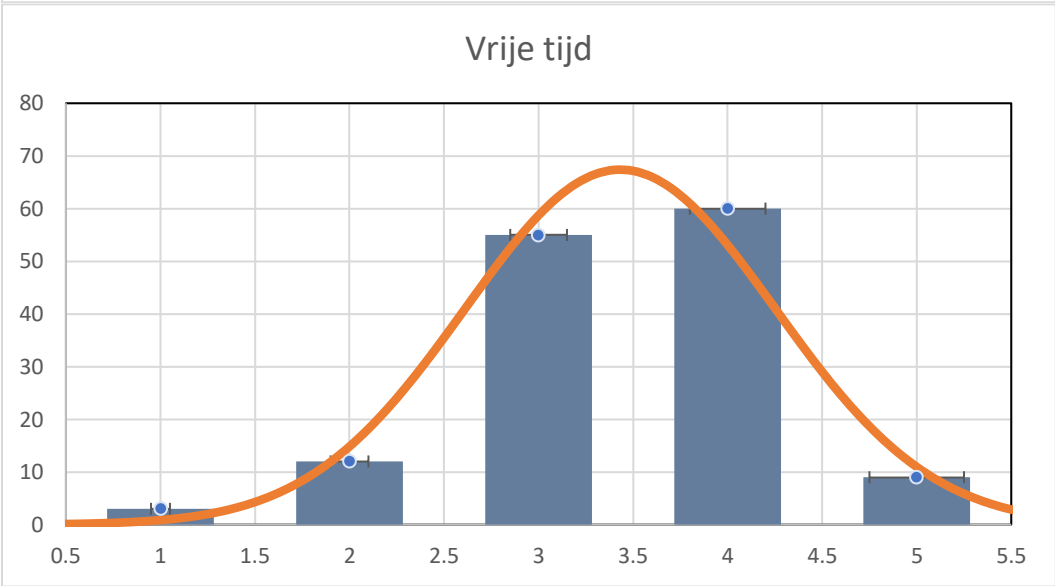
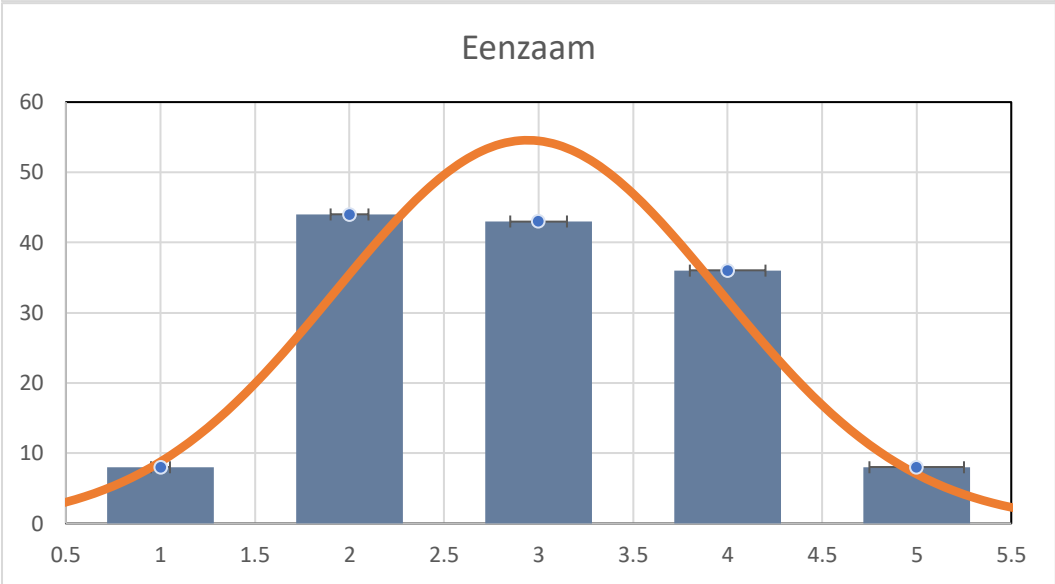
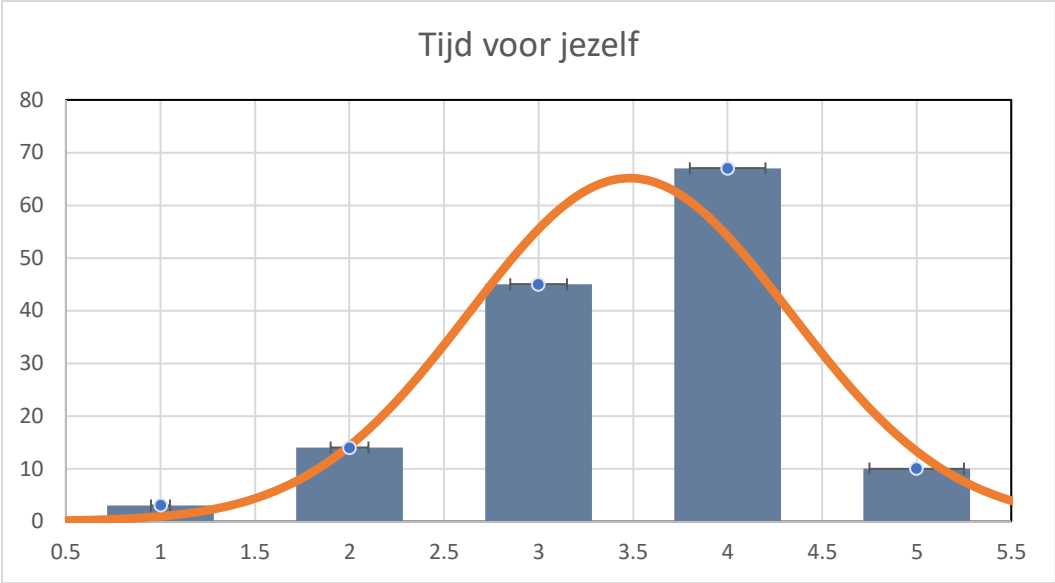
Hond

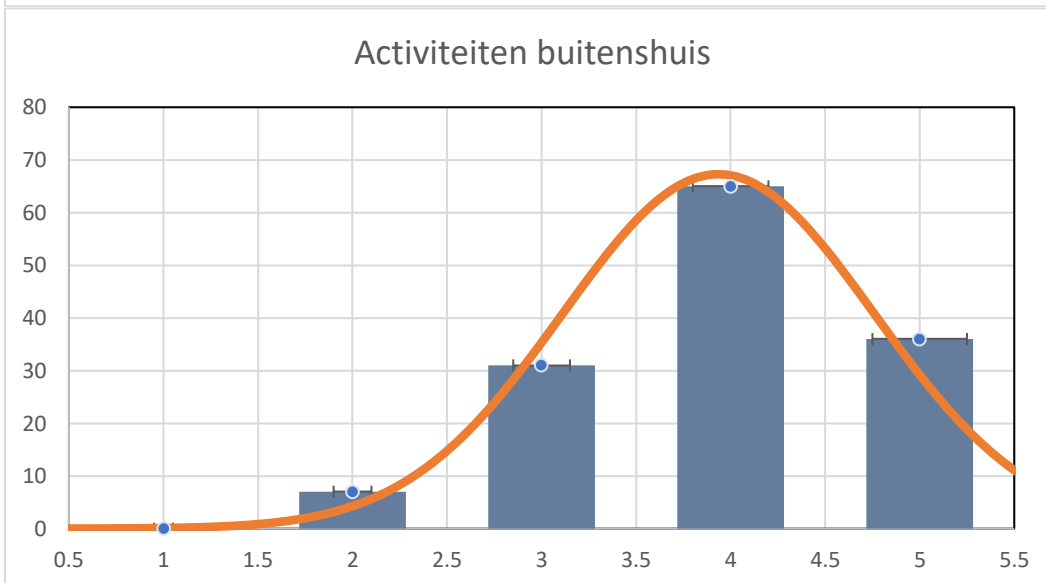
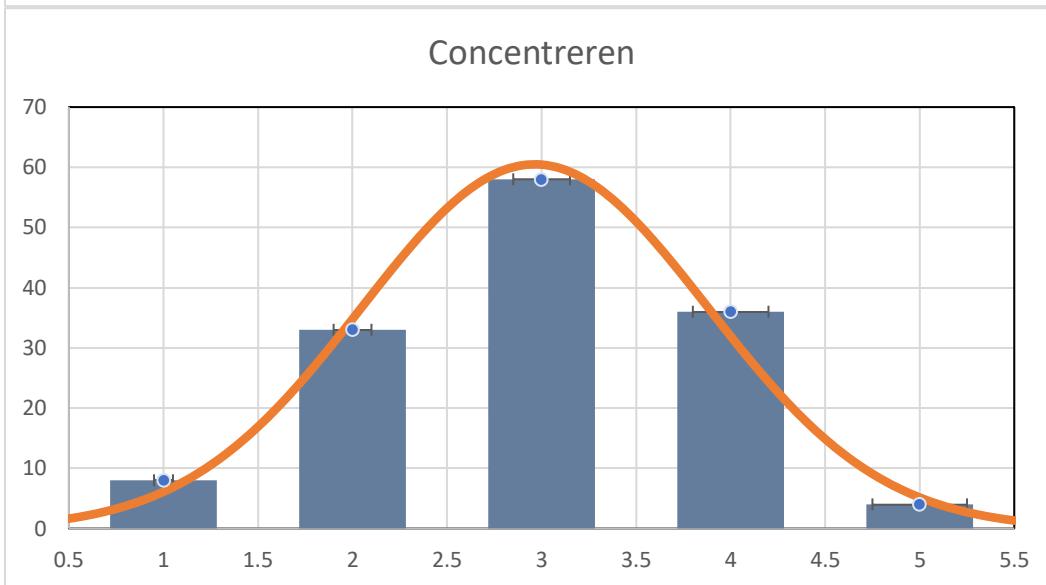
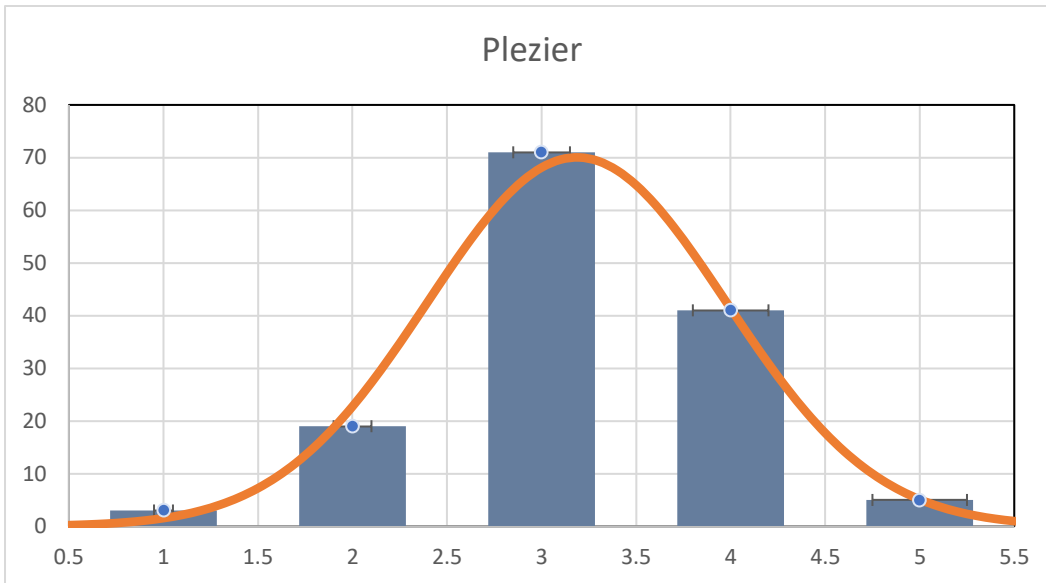
⇒ **Gaat over verschillende aspecten van kosten bij het verkrijgen en verzorgen van een hond.**

- *Gastgezin*: Kosten met betrekking tot tijdelijke huisvesting of zorg voor de hond door een gastgezin.
- *Andere kosten vooropgeleide hond*: Andere kosten voor een opgeleide hond omvatten: de aanschafkosten van een puppy, veterinaire zorg zoals vaccinaties, controles en behandelingen, het verblijf van de hond in een kennel, en kosten gerelateerd aan het fokken, zoals de kosten van de fokhond en de dekking.
- *Afhankelijk leeftijd hond*: Overwegingen met betrekking tot de leeftijd van de hond, die van invloed kunnen zijn op de kosten en zorgbehoeften.
- *Keuringen*: Kosten en vereisten voor officiële (gedrag)keuringen of certificeringen van de hond.

Bijlage C. Standaarddeviatie Kwaliteit van leven

Bijlage D. Toelichting op de codeboom

Codeboom elementen van ondersteuning

Jongeren hebben antwoord gegeven op de vraag waarom ze hebben gekozen voor de organisatie waarin zij hun eigen psychiatrische assistentiehond opleiden.

Criteria Organisatie

⇒ **Verwijst naar de verschillende eigenschappen waaraan een organisatie moet voldoen om als geschikt of wenselijk te worden beschouwd.**

- *Professioneel:* Dit verwijst naar de mate waarin de organisatie deskundig is, effectieve communicatie biedt, ethisch handelt en de juiste kennis in huis heeft voor het opleiden van assistentiehonden.
- *Kwaliteit gericht in plaats van een verdienmodel:* Dit betekent dat de organisatie zich vooral richt op het leveren van goede kwaliteit in hun diensten en niet op het maken van winst. De prioriteit ligt bij het welzijn van de honden en de effectiviteit van de training.
- *Dicht bij de woonplaats:* De organisatie is geografisch dichtbij gelegen, waardoor het voor jongeren gemakkelijk is om er te komen zonder lange reistijden.
- *Kleinschalig:* Dit verwijst naar de grootte van de organisatie. Een kleinschalige organisatie betekent vaak meer persoonlijke aandacht, minder bureaucratie en een hechtere gemeenschap.
- *Gespecialiseerde organisatie in bijvoorbeeld autisme:* De organisatie heeft specifieke kennis en ervaring in het trainen van assistentiehonden voor mensen met bepaalde aandoeningen, zoals autisme. Dit maakt de hond geschikt voor doelgerichte ondersteuning.
- *Korte wachttijden:* De tijd die iemand moet wachten voordat hij of zij aan de beurt is voor het opleiden van hun psychiatrische assistentiehond, is relatief kort. Dit kan belangrijk zijn voor mensen die snel behoefte hebben aan de hulp van een hond.
- *Betaalbaar:* De kosten voor het opleiden van een psychiatrische assistentiehond bij deze organisatie zijn redelijk en toegankelijk, wat belangrijk kan zijn voor jongeren met beperkte middelen.

Criteria Opleiding

⇒ **Dit verwijst naar aspecten die jongeren belangrijk vinden bij het opleiden van hun psychiatrische assistentiehond.**

- *Team coaching:* Gaat over het proces waarbij een coach samenwerkt met een psychiatrische assistentiehond team om de effectiviteit, samenwerking en prestaties te verbeteren. Het doel is om de jongere te helpen bij het ontwikkelen van vaardigheden, het oplossen van problemen en het bereiken van doelstellingen.
- *Vooropgeleide honden:* de psychiatrische assistentiehond heeft al een uitgebreide training ondergaan en is voorbereid op een bepaalde taak of rol. Dit kan betekenen dat de honden al kennis en vaardigheden hebben die nodig zijn voor de specifieke ondersteuning of dienst die ze zullen verlenen.
- *Honden in bruikleen:* De honden worden door de organisatie tijdelijk ter beschikking gesteld aan de jongeren of trainers. Dit betekent dat de honden eigendom blijven van de organisatie en na de opleiding of een bepaalde periode daar terugkeren.
- *(Intensieve) begeleiding:* Dit betekent dat zowel de hond als de jongeren gedurende het opleidingsproces veel en gerichte ondersteuning ontvangen. De begeleiding is erop gericht om de vaardigheden van de hond te ontwikkelen en tegelijkertijd de jongeren te helpen met het leren en toepassen van de juiste trainingsmethoden.
- *Frequente trainingen:* Dit wil zeggen dat de trainingen regelmatig en vaak plaatsvinden, wat belangrijk is om de hond consistent en effectief op te leiden en om de vaardigheden van de jongeren te ontwikkelen.

Criteria Trainers

⇒ **Dit verwijst naar de eigenschappen en kwalificaties waaraan trainers moeten voldoen om als geschikt te worden beschouwd.**

- *Opgeleide trainers:* Trainers die goed getraind zijn in het opleiden van assistentiehonden en het begeleiden van jongeren, met expertise in hun vakgebied.
- *Trainers komen bij je thuis:* De mogelijkheid voor trainers om bij de jongeren thuis te komen om trainingen te geven, wat handig is voor persoonlijke begeleiding in de eigen omgeving van de hond en de jongere.

- *Keuze uit verschillende trainers:* De mogelijkheid om te kiezen uit meerdere trainers, zodat je een trainer kunt selecteren die het beste aansluit bij je voorkeuren en behoeften. Dit biedt ook flexibiliteit, omdat je niet zonder begeleiding komt te zitten als een trainer door bijvoorbeeld ziekte of andere omstandigheden tijdelijk niet beschikbaar is.
- *Vast aanspreekpunt/korte lijntjes:* Het hebben van een vaste contactpersoon binnen de organisatie en directe communicatiekanalen. Dit zorgt voor snelle en duidelijke communicatie, waardoor vragen, bijvoorbeeld over het gedrag van de hond, en problemen efficiënt worden afgehandeld.

Criteria Hond:

⇒ **Deze criteria zijn gericht op het effect van de opleiding en op het werk van de hond, met speciale aandacht voor zijn welzijn en gezondheid.**

- *Welzijn hond:* Zorgdragen voor het fysieke en mentale welzijn van de hond tijdens de opleiding en het werk.
- *Samenwerking met fokkers:* Er wordt samengewerkt met fokkers om ervoor te zorgen dat de honden een goede genetische basis en temperament hebben voor het werk als assistentiehond.

Criteria Gevoel/beleving jongeren

⇒ **Wat jongeren belangrijk vinden in hun interacties met de trainer en de organisatie en hoe goed deze aansluiten is bij hun verwachtingen en behoeften.**

- *Persoonlijke connectie en relatie:* Wat jongeren belangrijk vinden in de relatie met hun trainer.
- *Organisatie fit:* De organisatie sluit goed aan bij de verwachtingen en behoeften van de jongeren wat bijdraagt aan een positief gevoel en tevredenheid.

Criteria ADI-accreditatie:

⇒ **Waarom jongeren voor een hulphondenorganisatie kiezen met een accreditatie.**

- *(Internationale) herkenning hulphond:* De erkenning van de assistentiehonden volgens wereldwijde standaarden en normen.
- *Geen dubieuze organisatie:* Zekerstellen dat de organisatie betrouwbaar en transparant is, zonder twijfelachtige praktijken.
- *Goede opleiding/training:* Betekent dat de organisaties die door ADI (Assistance Dogs International) zijn geaccrediteerd, voldoen aan hoge standaarden voor het opleiden en trainen van assistentiehonden.

Criteria Geen ADI

⇒ **Waarom jongeren voor een hulphondenorganisatie kiezen zonder accreditatie.**

- *Zonder ADI meer keuze uit organisaties:* Wanneer ADI-accreditatie niet vereist zijn er meer mogelijkheden om uit verschillende organisaties te kiezen.